

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 18. SZÁM.

**MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN**

1948 APRILIS 29.
5708 NISZAN 20.

Auschwitzban... Varsóban...

Április 19-én felavatták Varsóban a varsói zsidó hősi ellenállás emlékművét. Mint már megírtuk, ezen a felavatáson a magyar zsidóságot dr. Fisch Henrik főrabbi és dr. Rácz Zoltán főrabbi az izr. tábori lelkészeti országos vezetője képviselték. Utjuk Auschwitzon keresztül vezetett s ott résztvettek az ottani emlékmű felavatásán is. Utjukról most hazatérve, beszámolnak a látottakról. Auschwitzról dr. Fisch Henrik, Varsóról dr. Rácz Zoltán. Mindketlen egykori auschwitzi hájtlingek. Beszámolóik lelkibemarkolóan és drámai erővel tükröztetik vissza azokat a benyomásokat és lelki hatásokat, amelyek a magyar zsidóság küldötteit ott a helyszínen elfogták.

Auschwitzban...

Ez a beszámoló minden magyarországi zsidó testvérünknek szól. Azoknak is, akik voltak Häftlinge Auschwitzban, azoknak is, akiket megkímélt soruk ettől.

A varsói gellő lázadásának ötödik évfordulóján hatalmas emlékművel leplezték le Varsóban. A világraszóló gyászünnepeken a neológ magyar zsidóság is képviselte magát.

Stöckler Lajos, az Országos Iroda elnöke úgy érezte: a magyar zsidóság képviselőinek Lengyelországban első utjuk csakis Auschwitzba vezethet. Auschwitzba, a négysszázezer magyar zsidó — gyermek, anya, beég és aggastyán — kiutalálának színhelyére. (A másik kétszázezerrel más német tágerőkhöz és Magyarországon gyilkolták meg.)

A lengyelországi utunkra
yale készülődésünket kifejezhe-

tellen, lelki feszültség kísérte. Volt bennünk olyan kegyeletes érzés is, hogy a *távolban portáló* Mieink sírjához *zárandokolunk*. Volt bennünk egy bizonyos, szörnyű perencé önkínzó újramegélmiakarása; vágyakozás annak a pillanatnak visszavarázsolására, amelyben a birkenani zsidórampán ufoljára még magunk mellett láttuk életünk világosságát, a családukat. Volt ebben a feszültségben egy mindenben istentkereső misztikus tényező és volt benne — tagadhatatlanul volt — *da-cos számunkérés is*. Ezt az érzéskomplexust egyébe forrasztotta az az örök törekvés, amely minden élő auschwitzit áldozat minden megnyilvánulásában kimutatható; valamit cselekedni akarni, Örülük! Örülük, akik már nincsenek... Örülük, akik nekünk így is vannak... akik örökre a mieink...! Csak a mieink...

Természeles tehát, hogy Budapesttől Kattowitzig folyamán másról nem is esett szó, csak arról, mit is kell tennünk, ha megérkezünk arra a helyre, ahová vágyva vágytunk és amelyről egyben borzongással féltünk: Auschwitzba...

Vittünk magunkkal a Nagy-
lalátkozóra imakönyveket is...

Április 15-én, esztörtökön érkeztlünk Kattowitzba. Felkerestük a zsidó központot, köztlülük szándékunkat, hogy varstól utunk előtt Auschwitzot akarjuk meglátogatni. Megtudtuk, hogy éppen másnap avatják fel Auschwitz-ban az első emléktáblát az Európából odahurcolt és kiirtott többlemillió zsidó emlékére. Elhatároztuk, hogy ott maradunk és képviselni fogjuk a magyarországi zsidóságot. Megtudtuk, Kattowitzban azt is, hogy Auschwitz-ban múzeumok vannak az SS táger helyén és van egy külön múzeum, amelyben a zsidó tragédiának égbekiáltó maradványait gyűjtötték össze.

A külső drótkerítésnél

Péntek reggel 8 órára már meg is érkezünk Auschwitzba. A láger külső drólkörítése megvan. A zsidórámpa bejáratainak holléte építménye sértetlenül áll. A horogkereszt helyén, az őrség szobájának külső falán, most egyszerű kereszt van. A kapu zárva, mint akkor...

Fegyveres őr jön elénk. A Demokratikus Lengyelország udvariaskatonája. Mert most is őrzik a lágeret. Volt auschwitzi háflingekből őrseget szerveztek, hogy megvédjék ezt a hírhedt helyet a törőnelem számára. Belépőjegyet váltunk. A kapu belül, jobbra, látjuk a zsidórámpa érintetlen vágányait. Ezek azok a vágányok, amelyek az auschwitzi vasúti állomást a rámpával kötik össze, ezek azok a sínok, amelyeken utolsó utjukra szállították a gyilkosok a gyanútlan ártatlanságokat. A zsidórámpa, az emberiség és a kétezres éves európai kultúra örök szégyene, e kultúra végső esődjének döntő bizonyítéka ott áll tehát a helyén teljes épségében. Odaálltunk arra a helyre, ahol a vonat egykor megállt velünk, ahol a mítsem sejtő százezrek a tulszolt marhavagonokból, szinte jóleső érzéssel, sorsuk javulását remélve, anyaföldre, szabadlevegőre léphettek. Ez az a hely, ahol még együtt voltunk családunkkal. Innen csak pár méternyire állt Mengele doktor és könnyed kézmozdulattal, mosolygó arccal, néha magyarul utasításokkal szakította ki a hústest a hűtes karjából, a gyermeket a szülő öléből, hogy egyiket a gázkamrába és a krematóriumba irányítsa, a másikat, minden idők emberelenségét felülmúló rabszolgaságba hajtja. Ez a hely az öt-

Åra 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

szereves zsidó történelem legtragikusabb eseményeinek a földrajzi pontja, a négyszázezer magyar zsidó mártír el nem esőholt bucsusókjának a színhelye...

Imakönyv volt a kezünkben... Azt hittük, hogy ezen a helyen lelkünk áhitatra hangolódik majd... Azt hittük, hogy amikor meglesszük azt a pár lépést, — mindössze alig száz méter, — amely Mengele helyétől a krematóriumig vezet, közben el fogjuk mondani azt az imát, amit a halottak kísérésekor imádkozik a zsidó ember. Azt hittük, hogy amikor a négyszázezer magyar zsidót, köztük a magunk legdrágábbjait, négy esztendő után utólag utolsó útjára elkísérjük, ima fakad majd a lelkünkben...

A krematóriumok romjainál

Igy jutottunk el a jobboldalt lévő krematórium romjaihoz. Itt már a temetési imát kellett volna elmondani... De hiszen itt nem volt temetés! Ami itt volt, ami itt történt, olyant nem lehet soha emberi lélek, nem lehet a vallás sem, nem ismert hát az imarend sem! Nincs is olyan ima, amit itt el lehetne mondani! Nincs és talán nem is lehet olyan emberi lélek, amely ehelyütt valaha is áhitatra hangolódott! Megálltunk, némán néztük a fűdőnek álcázott gázkamra és krematórium romjait.

Nem volt bennünk az elégtelnek egyetlen parányi érzése sem e romok láttán... Négyszázezer ártatlan magyar zsidó: anya, gyermek és öregember hullahegye jelent meg előttünk! Atmentünk a baloldali krematóriumhoz. Ennek a gázkamrájában égették a Miénk!!!

A két romhalmaz között annyi különbség mégis van, hogy a baloldalon, a krematórium tövében, megvan a romja a csontszúzó gép épületének. Ezzel a géppel darálták meg az el nem égett csontokat, hogy aztán a kanális vize vigye a törmelékét az ismeretlenbe... A gép helye körül ma is szabadon hever a földön számtalan apró félnagyzeleentűnteres és ennél is kisebb embercsontdarabka... Felemeltünk néhányat... Vajjon, kik voltak ők...? Vajjon, kinek az élete

keserű volt? Ittán éppen a Miénk!!! Hazahoztuk őket... Hazra...

Az új emléktábla

A baloldali krematórium és a csontszúzó mellett áll az új emléktábla. Három nyelven — lengyelül, héberül és jiddisül — ezt a szöveget vészték bele: „A többmillió zsidó mártír és harcos emlékére, akiket kiirtottak Auschwitzban és Birkenauban, a hitlerista gyilkosok. 1940—1945.”

Emléktábla ez csak és nem emlékmű. A szöveg rettenetes tartalma szinte személtálatlan szétfeszíti az emléktáblakeretet. Ilyen tartalomhoz emlékmű kell! Ezzel az emlékművel az európai zsidóság adósa az auschwitzi mártíroknak és adósa önönmaga megbecsülésének! A lengyelországi zsidóság után közvetlenül, a legnagyobb adósok mi, magyar zsidók vagyunk. Az itt körtöltak számszerű statisztikájában a magyar zsidók a második helyen vannak...! Ezt az emlékművet nekünk kell megalkotnunk!

Az emléktáblaváltáson ott voltak a lengyel zsidók képviselői, a politikai pártok, Auschwitz város polgármestere, minden hatóság és rengeteg érdeklődő. (A lengyel nép egyáltalán nem hitetlenkedik, amikor hallja az auschwitzi rémségeket. Legjobbjaik velünk szenvedtek ott és ma ők maguk az igazság tanúi.) Külföldi küldöttség rajtuk kívül itt nem volt. Minden elhangzott beszéd, minden gondolata azonos a magyar zsidóság gondolat- és érzésvilágával. Nem is mulasztották el, hogy leszögezzék a velünk való örök sorsközösségüket.

A drámai avatónnepségről elindultunk a cigánylágertől, hogy meglátogassuk azt a helyet, ahol az életre ítélt magyar zsidók színe-javát halálra kínozták. A lágert utjai gondozatlanok, benőtte a dudva. A blokkok legnagyobb részének csak a romnyoma maradt meg. Aki itt Häftling volt, megérti, hogy elvesztettük tájékozódó képességünket. Hiszen, ha Häftlingkorunkban, csak egyik blokkból akartunk átmenni a másikba, súlyos büntetéssel torolták meg szándékunkat. Nem ismerjük akkor sem ezt a hatalmas kiterjedésű kínzókamrát, a lágert. Most még az irányjelző utak is eltűntek. Lemondtunk hát a cigánylágert meglátogatásáról.

Megnéztük és lefényképeztük azokat az épületeket, amelyekben — minden más álmással szemben — igazán feldolgoztak

emberi testeket vegyi célokra. Ezzel fejeztük be a lágert birkenau-i részében tett látogatásunkat.

Szörnyű emlékek a zsidó muzeumban

Atmentünk az SS lágertba, a muzeumba. Csak a zsidó muzeumot néztük meg. Gondos kezek, hozzáértő elme rendezte ezt a muzeumot.

Az egyik szobában a legyilkolt gyermekek egy kis részének megmaradt cipőcskéit látjuk. A cipők mértékszáma kb. a harmincas nagyságig terjed. Sokszor ilyen kis cipő hever egymás felett. Ennyi volt raktáron, amikor a Vörös Hadsereg megváltotta ezt a helyet a szörnyűségek folytatódásától, amikor kiszabadította a még ott színlődőket a biztos halál karniából. Az itt látható gyermekcipő mennyiség — ismétlem — csak csekély töredéke annak, amit a németek a zsidó gyermekek legyilkolása után szereztek. Csak nagyon rongyos cipőcskékből maradt ez a „csekély” raktár. Egész Németországban éveken keresztül rendszeresen osztották szét az Auschwitzból kapott „árut”.

A másik szobában hatalmas hegybe tornyosulnak a ciklon-gáz üres tartályai. Ezeknek tartalmával gyilkolták az emberek millióit.

Amott zsidó kegyeszek hevernek nagy halomban. Legyilkolt zsidó férfiak talizsai és töfilinjei... Közvetlen mellette megszámlálhatatlan mennyiségű fogkefe, éltől jobbra a beretvölköző ecetek tízezrei. Amott egy óriás méretű üvegládban számtalan embercsontdarabot őriz a muzeum...

Egy újabb szobában az ittrekedt és ugyancsak nagyon kopott férfi- és nőcipők tízezreit látjuk. Szomszédságukban pedáns rendben rengeteg női hajfonat...

A dokumentációs szobában eredeti felvételek a megkínzotaktokról és a kínzások módjáról. Már van kis könyvtár is. Itt gyűjtik össze azokat a különböző nyelvű írásműveket, amelyek Auschwitzsal foglalkoznak.

„MEGŐLI” POLGÁRI
s kintje a SYABBOGARAI

Tetemrehívás...

Elindulunk. Bennünk valami megnyugvásféle van. Valami olyat érzünk, hogy letünk valamit... Meglátogaltuk őket... Kifejeztük a magyar zsidóság érzésvilágát... Kis idő múlva szinte egyszerre szólunk meg és egymástól kérdezzük, hogy ezek után, amit itt bárki, bármikor láthat, hogyan is lehetséges az, hogy akadhat ember, aki bármi okból ezzel az eszmével világgal, a náciizmussal, a fasizmussal és a velük rokon bármilyen más ideológiával, vagy csak ideával is kompromisszumot akarjon kötni? Hogyan is lehetséges az, hogy valaki, aki embernek nevezi magát, hajlandó legyen a fasizmusnak ezekkel a végrehajtoival egyáltalán tárgyalásba is bocsátkozni? Ide kell elhívni az engedékenyeket! Itt talán ráeszmélnék majd, hogy a politikai érdekeknek is van határuk! Itt talán felfedeznék, hogy volt már megvalósult fasizmus és ennek eredményeképpen él a lelkében, él a történelemben, kilőrelhetetlenül éni fog ez a név:

AUSCHWITZ!

Nincs addig nyugalom a halottak birodalmában, nincs és nem is lehet tökéletes békeség az élek világában, amíg minden eszmélő ember fel nem ismeri Auschwitz példáját, hogy mit jelent a megvalósult fasizmus!

Nem! A halottakért és az élőkért egyaránt soha nem tördelhetünk bele, hogy a föld bármely részén életben maradjon, vagy életre keljen a fasizmus bármilyen formája.

Mi pedig, magyar zsidók sürgősen gondolkozzunk azon, hogy a négyszázezer mártírunknak legyilkoltatásuk színhelyén — magunk áldozatkészségéből álló emléket emeljünk. Gondoskodjunk róla, legyen meg a lehetősége mindenkinek, akinek fáj az élete Auschwitz miatt, hogy egyszer, legalább egyszer elutazhassék oda, s teljesülhessen az áldozathozás nagy vágya. Ha már nyugalom nem is, lehet a mi lelkünkben, legalább érezhessünk valami megnyugvásfélét.

Dr. FISCH HENRIK

MEGÉRKEZETT!

A kvar megblásából 1 csontag poloskafőpör 1 forintot árban nálunk átvethető május 3-án és 5-én, ezen idő után 2 forintot napi árban.

BRAUN festéktüzet, Hunyadi-tér 2
GERŐ Illatszertár, Király-utca 26
LIEDERMANN Illatszertár, Teréz-körút 18
NEMZETI Illatszertár, Rákóczi-út 9

Varsóban...

A Hitler-bandák által meggyalázott és az európai zsidóság sirnélküli temetőjének szánt lengyel földön, Auschwitzban, Birkenautan és Varsóban járunk, hogy a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája elnökének, Stöckler Lajosnak megbízása értelmében rész vegyünk a varsói gettó felkelésének 5-ik évfordulóján rendezett gyászünnepségen, Auschwitz fájdalmas, könnyes emléké, örök tragédia, Varsó a zsidó hősiesség és mártírológia keveréke.

Varsót Rom és pusztulás mindenfelé. Érezzük rögtön, hogy itt németek jártak, romboló, gyilkos barnainges hordák. Varsót, Lengyelország fővárosát szinte földig lerombolták a náci, de már látni az újjáépült házakat, az építőmunka eredményeit. A demokratikus Lengyelország épít és épül. A lerombolt állomástól a központi zsidó komitTEE székéhez vezető utat romok, szomorú látványa szegélyezi. Megdöbbenve nézzük a szinte biheletlen rombolást, amihez képest a mi pesti és budai romjaink — szerencsénkre — csak szerény rommunkalványok. Megdöbbenésünk még csak fokozódik, amidőn elhaladunk a gettó mellett. Megáll bennünk a lélekzet: itt emberek, zsidók laknak! Ezen a földig lerombolt, felperzselt, felrobbantott, agyonbombázott területen 1943 áprilisáig 400.000 zsidó testvérünk szorult össze. A halál és pusztulás lehellelte zug felénk a romokból, ezernyi elszállt lélek utolsó üzenete sir, zokog fülünkbe, de a fájdalom, a keserűség, a lehetetlenség érzését felváltja a büszkeség öntudata, hogy itt nemcsak mártírok, de hősök is éltek, harcoltak mindhalálig.

A gettó közepén emelkedik Nátán Rapoport hatalmas alkotása: A varsói gettó felkelőinek hősi küzdelmét és győzelmét hirdető monumentális emlékmű. Igen, ők győztek. A legyőzött, elesett, meglopott és vérző testű hősök. Nem ő, aki rabslasztorsorba hajtott népeket és országokat, aki őrjöngésében milliókat gyilkoltatott le, nem Hitler Adolf lett győztes a történelemben. Neve porig megaláztatva, családmenetei semmivé váltak, győzelmei szétpukkantak, mint légbuborékok. Akasztófalak, borzalmak, gázkamrák és égetőke-mencék jelezték a fasizta gyilkosok útját. Minden hiába! Éppen azok, akiket náci-Németország testileg-lelkileg legyőzöttnek és megsemmisítettnek tartott, azok és azoknak emlékére állítottak most győzelmi emlékművet az általa földig lerombolt gettóban.

A varsói felkelés az aljas náci politika teljes csődjét mutatta meg, amikor a zsidóság bizonyította, hogy morális — fizikai ellenálló erejét töretlenül meg tudta őrizni egy utolsó harcra, a német barbarizmus és könyörtelenség ellenére is. A németeknek talán kellemetlen meglepetés volt az 1943 április 19-iki felkelés, de a gettó zsidóinak akkori hősi ellenállása természetes és észszerű mai szemmel nézve.

A zsidó hősiesség örök jelképe

Csoda történt itt? Nem! Igyekeztem megérteni azt a szédelmet, erőt, ami lehetővé tette a gettó hősi harcát, az előre reménytelennek és kilátástalannak ítélt küzdelmet, a kíméletlen nációkkal szemben.

Az emlékmű a varsói gettóban, ott, ahol a harcok a leghevesebbek voltak, több, mint a múltra való visszaemlékezés. Jeltörvény kései zsidó nemzedékeknek, világítótörvény a jelen és a jövő zsidóságának, örök tanítás, hogy a szabadságért nemcsak élni, tűrni, de harcolni és halni is kell, ha eljön a nagy, szertű választás órája. A varsói gettó — a zsidó thermopylae szoros, a maga sokezerszeres, tragikus és hőiesen felkoko-zeltségében. A zsidó önfeláldozás és hősiesség örök példaképe. Az emlékmű figyelmeztető szóval a világ zsidóságához, a szabadságszerető emberekhez az egész világon. Történelmi tények valóságával szól hozzánk, de elsősorban a világpolitika felelős vezetőihez, akik imperialista céljait megvalósítása érdekében újra kezelt fognak a fasizmussal, a reakcióval, a véreskezű gyilkosokkal. Az emlékmű harcra hív minden szabadságszerető demokratát a háborús uszítók, a vérel és emberi könnyekkel spekulálók ellen.

Azt írtuk az előbb, nem volt csoda, hogy a varsói gettó felkelése kirohant. Miért? Igyekeztem az ott látottak és hallottak alapján tárgyilagos képet

nyújtani a magyar zsidóságnak az események igazi, belső okairól.

Ünnepel

a lengyel demokrácia is

A zsidósággal együtt ünnepel a lengyel demokrácia is, amely a felkelést jeladásnak tekintette akkor a lengyel nép számára, hogy a zsidókkal együtt harcoljon a függetlenségért, a lengyel-föld szabadságáért, a közös el-lenség, a hitlerista Németország ellen. A varsói gettó hősei a haladó lengyel nép legjobbjai-val együtt harcoltak az igazságos és emberi jövőért.

Az általános tények ismertek ugyan, de nem adnak világos magyarázatot a felkelés megszervezésének és kitörésének előzményeiről. A lájékozatlan olvasó nehezen tudná elképzelni, hogyan volt lehetséges Lengyelországban az, ami akkor nálunk lehetetlen lett volna.

Senki sem vonja kétségbe azt a tényt, hogy a felkelés csak megszervezett erők együttműködése által vált lehetségessé, nem pedig néhány halálraáztant hős-lekű zsidó hősi cselekedete. Az is tudott tény ma már, hogy a zsidó szervezet sem véletlen jelenség volt, hanem szervezőn összefüggő már előbb megszervezett külső és belső körökkel, amelyeket — szükségsszerűen — újra életre hívtak. A gondolat, hogy megszervezték az ellenállást a német belolá-kodókkal és gyilkosokkal szemben, tovább ment magánál a harcra cselekménynél, a fegyveres felkelés emlékeztető és azt tüzte ki céljait, hogy egyesítse az összes alkotó erőket a zsidó lakosságból, egy nemzeti front keretében vivandó harcra, amihez azonban nem lett volna elegendő a zsidó harcra szerve-zete ereje.

A Lengyel Dolgozók Pártja és a Zsidó Antifasiszta Blokk

A nemzeti front egységében megvivandó harc gondolata a Zsidó Antifasiszta Blokk 1942 tavaszán hozott határozatában gyökerezik. Az Antifasiszta Blokk munkájának és célkitű-zéseinek kezdeményezője és

szervezője a Lengyel Munkás-párt volt, amelyik József Le-wertowsky-t küldte ki a Len-gyel Dolgozók Pártjából (P. P. R.) a Zsidó Antifasiszta Blokk központi bizottságába a felkelés megszervezése céljából. A blokk katonai csoportjának vezetője Elje Mózes lett, a spanyol köz-larsasági hadsereg kipróbált harcosa.

A londoni reakciós lengyel kormány jelszava: „Lábbhoz fűt fegyverrel várni”, végzetes következményekkel járt a zsidó gettókra nézve. Segítség és a külvilággal való kapcsolat nél-kül szó sem lehetett ellenállás-ról. A Lengyel Dolgozók Pártja és a Gwardja Ludowa vetett vé-get a várakozás alattomos és nemelbarát lakikájának. Az ő segítségük lobbantotta lángra a harcot, ők szervezték meg a harci csoportok formáját a gettóban és a partizánmozgal-mat a gettókon kívül. A külvilág, a lengyel organizációk és harcra szervezettek, valamint a gettó között való kapcsolat már régebben is megvolt, de a harc ki-robbanására ezek semmi befo-lyással nem voltak. Csak a len-gyel dolgozók pártjával való legszorosabb érintkezés felvétele után töltötte meg a gettó rab-jait új szellem, a harcra ellen-álló szellem.

A tárgyilagosság kedvéért még egy fontos momentumról kell megemlékeznünk. Nincs kizárva, hogy a felkelés koráb-ban is kitörhetett volna, de nem véletlen, hogy csak 1943 áprili-sában robbant ki. Lehetséges olyan periódus a varsói gettó rabjai-nak életében, hogy illúziókat tartottak minden olyan fellevést, ami arra számított, hogy a né-meteket legalább a zsidók egy része túléli, hiszen a nagy meg-semmisítő akciók után egyre vi-lágosabbá vált, még a politikai-lag hiszékenyek előtt is, hogy a náci szándéka az egész zsidóság kiirtása.

Ez a felismerés lehangoltsá-got, apátiát ébreszthetett a lak-keben, de természetesen éltetett az a halvány reménység is ben-nük, hogy talán mégis sikerül megmenekülniük, de nem pasz-szív várakozással, hanem harccal és harcban, fegyveres ellenállás-sal. Ezért elálltak magukat fegy-verrel, amit az élelemmel egy-ütt esemésztettek be a gettóba.

Mi volt az a reménység, ami megerősítette a gettó megmaradt 60.000 elszánt hőseiben azt a hitet, hogyha harcolnak és ki-terbarnak, akkor megmenekülhet-nek?

Sztalingrád reménysége

Ez az új ösztönző erő a Vörös Hadsereg által a hitlerista hadi-

NAPI NÉHÁNY FILLÉRÉRT
KELLEMEK SZÓRAKOZÁST NYUJT
Dr. LANGER NORBERT
ÖTNYELVŰ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA
ANDRÁSSY-UT 58
Beirathozás bármikor. Naponta cserélhet.
Minden újdonságot azonnal olvashat.

gépzelekre mért grandiózus szta-lingrádi vereség volt. Minden zsidó érezte, hogy itt a vég kezdete. Szenvedésük egész ideje alatt tudták, hogy a Vörös Hadsereg szétzúzza a náci-Német-országot. Sztalingrád már jelezte az elkerülhetetlen, végső veresé- get. Ez a tény leremtelte meg a harc pszichológiai alapját, a mélyseges hitet Hitler bukásá- ban, bár akkor még Treblinka, Auschwitz és a többi német hal- málygárok szakadatlanul dolgoz- tak. Ez a rendíthetetlen hit a Vörös Hadsereg erejében volt egyik hajtóereje a zsidó ellen- állásnak a varsói gettóban.

Igy robbant ki azután 1943. április 19-én a hősiesség, bár tragikus végű gettófelkelés. Az 5-ik év- fordulón, amikor a gettó borzal- mas romjai fölött jártunk, arra az erős hitre kellett gondolnunk, ami bátorsággal, hősiességgel és az ellenállás elszánt szellemével

töltötte el a gettó rabjait. A nyomoruságos, megaltató halál helyett azért választották a hősi halált, mert szilárdan hitték a közelgő Vörös Hadsereg végső győzelmében.

A varsói gettó hősiessége ki- jelölte a lengyel zsidóság helyét a lengyel népi demokráciában és utat mutat a sokat szenvedett magyar zsidóságnak is, hogy csak a valóban demokratikus népi-erők győzelme és ereje biz- tosíthatja a zsidóságot arról, hogy nem lesz többé gettó, hal- laltábor, fasizta örület és faji megkülönböztetés.

A magyar zsidóság számára még egy tanulságot kell levon- nunk. A lengyel zsidóság akkori vezetői nem titkolták el népük előtt a valóságot. Nem igyekez- tek megalkudni a náciikkal, nem bitték ígéreteikben és hősi küz- delmében együtt harcoltak és estek el a gettó népével.

A varsói ünnepségek lefolyása

1948. április 18-án kezdődtek az ünnepségek Varsóban. Ek- kor érkezünk meg a pályaud- varra, ahol már vártak minket a varsói Központi Zsidó Bi- zottság kiküldöttei, akiknek ki- séretében — elszállásolásunk után — megjelentünk a Zsidó Történelmi Intézet házában berendezett „Géttó muzeum” ünnepélyes megnyitóján. Itt két kiállítás volt. Az egyik a náci rémuralom alatt megölt zsidó művészek képeiből, amelyeket a Lengyel Nemzeti Múzeum adott kölcsön az ünnepség tar- tomára a Központi Zsidó Bi- zottságnak, a másik könyvkiál- lítás volt, ahol a régi és új zsidó szerzők irodalmi értékű műveit állították ki. A kiállítás terméiben ezenkívül rengeteg dokumentációs anyagot láthat-unk a német elnyomás ide- jéből. Eredeti felvételek, meg- döbbentő jelenetek, kegyetlen német intézkedések és paran- csok láttán elénk tárult a len- gyel zsidóság szörnyű tragé- diája és pusztulása.

Délután 4 órakor nyitották meg Varsó legnagyobb termé- ben, a valóban impozáns és ez alkalomra lengyel, zsidó és vö- rös zászlókkal feldíszített „Ro- ma” akadémiaiba.

az ünnepélyes gyászülést.

Itt megjelent a lengyel zsidó- ság hivatalos vezetői és kép- viselői kívül 21 külföldi or- szág zsidóságának delegációja, köztük a haladó magyar zsidó- ság delegációja is. Képvise- lte magát Bolesław Bierut, a lengyel köztársaság elnöke, a lengyel kormány, a hadsereg, az összes politikai pártok, szak- szervezetek, egyesületek és in- tézmények, külön feltüntet- telt — legalább is számunkra — a Waldburg-i zsidó bányászok fésztői ruhájú küldöttsége. Az

elnöki asztalnál foglalt helyet többek között Witold generális, aki együtt harcolt a varsói gettó zsidó hőseivel és akinek még hét zsidó társával együtt siker- ült megmenekülnie a gettó poklából. A varsói filharmonik- usok ének- és zenekara mű- ködött közre az ünnepély mel- tóságának emelésében.

Az elnöki megnyitót dr. prof. Adolf Bernmann, a Központi Zsidó Comittée kiváló elnöke mondotta. Üdvözölte a köztár- saság elnökét, a kormány tag- jait, a küldöttségeket, a külföl- di delegációkat, köztük minket, a magyar küldöttséget is. Beszé- dét jidis nyelven kezdte, majd lengyel nyelven folytatta. Hang- súlyozta a lengyel zsidóság és a lengyel népi demokrácia szoros egységét, közös küzdelmét az imperializmussal szembekezdett fasizmus ellen. A kormány ne- vében Światkowski szólalt fel, akinek nagy beszéde után, Spychalski tábornok, a hadse- reg nevében, majd Witold gene- rális, a lengyel hadsereg főpa- rancsnoka, a szabadságharco- sok nevében mondta el nagyha- tásu és lelkes beszédét, amely- ből idézzük a következőket:

„A lengyel köztársaság füg- getlenségéért és a demokráciá- ért folytatott harcban résztvet- tek nevében a következőket aka- rom leszögezni: A Ti részvéte- letek a harcban Lengyelország függetlenségéért nagy és hősi- es volt. A német fasizta bitortók elleni gyűlöletek és harcok példadús volt a lengyel nép- nek is. Becsületes és hősi példa volt a varsói gettófelkelés, amelynek évfordulóját most ünnepeljük. Azt mondom: „Mi ünnepeljük”, mert ez az évfor- duló, amely a történelemben eddig nem ismert hősiességről és tiltakozásról tesz tanúságot, minden ellen, ami fasizta, ün- nepel az egész lengyel népnek,

minden becsületes demokrátá- nak. Az 1943. áprilisában meg- kezdett harcok a varsói gettó falai mögött az öntudatos ellen- állás harci eseményeként volt. A harc közös volt. Harcoltunk a függetlenségért, a demokráciá- ért, a fasizmus megsemmisíté- séért. A közösen kiontott vér, a közös szenvedések egyesítet- tek minket. A lengyel föld be- itta hű fiainak drága vérért. A kétszeresen hős Varsó romjai alatt lengyelek és zsidók hol- testeknek ezrei fekszenek. Az auschwitzi krematórium ugyan- olyan könyörtelen lángjával égte el testvéreinket. Egyesí- tenek minket közös szenvedése- ink, a közös harc és a közös nagy eszme, hogy együtt épít- sük egy jobb, igazságosabb élet alapjait.”

Utána dr. Baruch, a Zsidók Nemzetközi Szövetsége és Gerubel a harcoló Palesztina nevében szólaltak fel. Felolvas- ták még az ünnepség folyamán Einstein professzor Angliából küldött táviratát, majd a meg- rázó ünnepség, este 10 órakor véget ért.

Hétfőn délelőtt 9 óra 30 perc- kor kezdődött a felvonulás a gettóban levő Zamenhof téren elhelyezett

emlékmű

leleplezési ünnepségéhez.

A beláthatatlanul hosszú me- net élén haladt a lengyel had- sereg tiszti küldöttsége dísz- zászlókkal, kivonult két kato- nai díszszázad, hatalmas kato- nazenekar, felvonultak a zsidó frontharcosok, akik mint par- tizánok és sorkatonák a Vörös Hadsereggel együtt harcoltak Lengyelország felszabadításáért: az összes vidéki városok zsidó- ságának népes küldöttségei. A jelenlévő összes zsidók száma kb. 10.000 volt. Megjelentek a külföldi szakszervezetek, pár- tok, egyesületek. A menetben részt vettünk mi is, a többi kül- földi delegátusokkal együtt. Vörös, piros-fehér, kék-fehér, egyesületi és politikai pártok zászlóinak erdeje hullámozott a körülbelül 50–60.000 főnyi fel- vonuló tömegben. Pontosan 1 órakor kezdődött meg a leleplezési gyászünnepély, de a fel- vonulás az ünnepély megkezdése után is még egyre tartott. Az emlékmű körüli romokat megszámlálhatatlan tömeg töl- tötte meg. A leleplezési ünnep- ségen résztvettek a kormány képviselőiben Skrzyszewski, Modzelewski, Rusinek és Dab- kocol miniszterek, Światko- wski, a nemzetgyűlés alelnökei, a hadsereg képvisel- teiben Kuzsko tábornok és Varsó városának képviselői.

Az ünnepség gyászistentiszte- lett kezdődött. Az emlékmű mellett elhelyezett frigszek- rényből kiemelt tóra felmutatá- sakor a kivonult két díszszázad katonai tiszteletadással tisztel- gett, majd rövid ima és a bűti- törői szakasz felolvasása után a kántor „El molé rachamim”-ol

énekelt. Ezután dr. Kahanech, ezredes-lelkész, a lengyel had- sereg izr. tábori lelkészetének vezetője mondott nagyhatá- su héber és lengyel beszédet. A megrendítő kaddis ima után a katonazenekar a lengyel him- nuszt játszotta, majd a beszé- dek következtek. Adolf Bernmann, a Lengyel Zsidók Központi Bi- zottságának elnöke beszéde után, a nemrégien nálunk járt Skrzyszewski kultuszminiszter, szólalt fel. A Központi Zsidó Bizottság és a külföldi küldöt- tek nevében elhangzott beszé- dek után került sor a tömördek- koszoru elhelyezésére, miköz- ben a katonazenekar Chopin gyászdíndulóját játszotta. Mi is elhelyeztük a magyar zsidóság kegyelete jeléül koszorunkat a monumentális emlékműnél.

Ezután Kuzsko tábornok kü- lönböző magas katonai kitünté- téseket osztott szét a gettó el- esett hősei számára. Így a fel- kelés hős vezére, Anielewicz Morhaj a Grunwald kereszt II. osztályát kapta. Ugyancsak a Grunwald-kereszt II. osztályát kapták a felkelés többi vezetői: Borg, Bozykowski, Edelmann, Wiłdemann, Grossmann, Chłoda- zkiw, Śniolar és Salachto- wicz. A kitüntetések kiosztása után Varsó városa nevében Tolwinski polgármester szólalt fel. A Zsidók Nemzetközi Szö- vetsége nevében Silvermann Sidney, a Palesztinai Kommunista Párt nevében Mikunis, be- széltek. Az első koszorút Cyran- kiewicz miniszterelnök nevében helyezték el az emlékművön. A szalagon ez a felírás volt: „A gettó harcossainak, az ember és a nemzet becsülete megvédői- nek — a Minisztertanács el- nöke.”

Az ünnepség délután 4 óráig tartott, de a megjelent hata- las tömeg mindvégig lelkesen hallgatta a szónokok beszédeit. Az ünnepség után látogatást tettünk Kévész Géza varsói ma- gyar meghatalmazott miniszter követőnkkel, aki hosszabb ki- hallgatáson fogadott minket és igen szívélyesen elbeszélgetett velünk. Nagyon jólesett közvet- len kedvesség.

Kedden 20-án, a Zsidó Világ- kongresszus ülésén végighall- gattuk Mr. Easterman beszámó- lóját a zsidóság világhelyzeté- ről és a Zsidó Világkongresszus lankadatlan küzdelméről az antiszemitizmus ellen és a zsi- dóság teljes egyenjogúsítása és jogainak megvédelme érdekében.

Azzal az érzéssel távoztunk Varsóból, hogy a magyar zsi- dóság nevében kifejezett együtt- érzésünk szorosabbá tette a kapcsolatot a sokat szenvedett maradék lengyel zsidósággal és hogy ez a lengyel zsidóság méltó a gettóhősökhöz, mert a Szovjetunió területén és szo- cialis rendszeréből merített ta- pasztalatai alapján, élénk és pezsgő zsidó kulturális életét folytatva, megtalálta útját és helyét a lengyel népi demokrá- ciában.

Dr. RÁCZ ZOLTÁN

A zsidó egység jegyében tartotta első együttes ülését

a Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt és a Magyar Cionista Szövetség Választá **tiá — a demokratikus hitközségért**

A Zsidó Egység Demokrata-
tikus Hitközségi Párt és a
Magyar Cionista Szövetség Vá-
lasztási Pártja a demokratikus
Hitközséget kiküldöttjei hét-
főre este együttes ülésre jöttek
össze a hitközség székházá-
ban a hitközségi választással
kapcsolatos kérdések megbe-
szélése céljából. Ezen az ülés-
en megvitatlák a teendőket
és megalakították az ügyne-
vezett munkabizottságot, ami
által tulajdonképpen meg-
kezdődött a hitközségi választá-
sok előkészítése.

Stöckler Lajos

elnök üdvözölte az értekezlet résztvevőit, majd elmondotta, hogy a Zsidó Egység Hítközsége Választási Pártja az elmúlt hetekben már tartott értekezletet, amelyen röviden beszámolt az utóbbi időben történt eseményekről. Ezeknek az eseményeknek következménye, hogy létrejött a béke és a baráti együttműködés lehetősége a cionista és nem cionista tábor között. Külön szeretettel üdvözölte dr. Kertész Sándort, a Cionista Szövetség társelnökét és köszöntötte a cionista testvéreket.

— Az ő jelenlétük és az együttes ülés — folytatta Stöckler elnök — a bizonyítéka annak a békének, amely megteremtette nemcsak a fűvadás, hanem az egész ország zsidóságának egységét. Köszönet azoknak, akik a béke létrehozásán fáradoztak, köszönet azoknak a zsidó testvéreknek, akik türelemmel és bizalommal viseltettek irántunk. Amikor az egység megszületett, előállott a lehetőség a pesti hitközségi választás megtartásának is. A Pesti Izraelita Hitközség az ország legnagyobb hitközsége, tehát példát kell mutatnia arra, mennyire méltó módon tudja megrendezni a választásokat. De a legfőbb szempont, hogy mindez a *falakon belül történjék*. (Éljenzés, taps.) Csak olyan emberek viszik a zsidóság belső ügyeit az utcára, a kávéházba és más hasonló helyekre, akiket a zsidóság sorsa tulajdonképpen nem érdekel és akik nem tart

rendű előkelő. A
a zsidóság berkein belüli
lefolyatlása nemcsak zsidó ér-
dek, hanem országos érdek is.

— A közös értekezlet ettől a perctől kezdve választási párbizottsággá alakult át. A választás rövid néhány héten belül le fog bonyolódni. Összeül a választási bizottság, felülvizsgálja a névjegyzékeket és a lehető legrövidebb időn belül kitzüzi a hitközségi választás napját. Lefolytatná az agitációt az elmúlt hónapokban, azután néhány havi csend következett be. Nem akarjuk ezt a csendet megzavarni, nem óhajljuk ok nélkül felzaklatni a zsidóságot, mert az tudni fogja, hogy kikkel képviseltesse magát a hitközség képviselőtestületében. Meggyőződésem, hogy nagyobb agitációra nincs is szükség, de azért mindent elkövetünk annak érdekében, hogy mindenki tudja kötelességét és tudni is fogja, hogy oda és onnaka szavazzon, akikre valóban kell.

— Az utóbbi időben különböző hangok hallatszottak a zsidó szervezetek és azok vezetői ellen. Az a munka, amit mi három éve végzünk, itt áll a maga teljességében és egészében mindenki előtt. Az elmult három év eseményei a legnagyobb áldó munkát bizonyítják. (Felkiáltások: Ugy van! Ugy van!) Akik ma a zsidó egységet meg akarják bontani, azok árulói a zsidó közösségnek, árulói a zsidó ügynek és úgy fogunk velük elbánni, mint ahogy árulókkal szokás. (Eljenzés, taps.) Ma megjelent körünkben Schiffer Ferenc ur, aki megállapította, hogy a helye itt van. Szeretettel köszöntjük. Mi is megállapítjuk, hogy minden rendes, becsületes zsidó embernek itt a helye. (Helselés.)

...továbbiakban így folytat-
...nők:

aka.

Emelt hang
beszédét *Stöckler*.

— Az utóbbi időben.

csoporlok megint olyan utat
tértek, amelyre zsidó közélet-
ben szerepelni kívánó egyé-
neknek lépniök nem szabad.
Nyomatványok kerültek a
kezembe, olyan nyomatvá-
nyok, amelyek nem érdemlik
meg, hogy itt felolvassunk.
Ezek a régi zsaroló recept
szerint készültek. Nem óhaj-
tunk ezekre külön-külön vá-
laszolni, hanem együttesen
megadjuk a feleletet az *Új
Élet*-ben, ahol ismertetjük
programmunkat és bejelentjük
azt a szándékunkat, hogy
mindazokat, akik a zsidó egy-
ség ellen törnek, a legkimé-
lőbbelől eltávolítjuk az ut-
ból.

Dr. Kertész Sándor,

a Cionista Szövetség nevében szívből jövő őszinte Salommal köszöntötte az értekezlet résztvevőit. — Különös értelmét kap — egymond — ez a Salom, amikor mindkét fél óhajából jött létre a béke. Emögött nincs semmiféle melékgondolat, a cionisták ösztöntén együtt akarnak működni a hilkótség jelenlegi és leendő vezetőségével és minden tisztességes zsidóval. Mi nem akarunk ellúnni ebben a tömegben, de nem is akarunk külön uton járni. De nagyon szeretnénk azt, ha ez a tisztas együtt és a hilkótség egésze az építő munkában sohasem téveszéné szem elől a mi külön célkitűzésünket, az egész világ zsidóságának boldogulását, Erec Jisrael célkitűzéseit. - Legyenek segítségünkre abban a munkában, amit Erecért végzünk. Mi soha semmi olyant nem teszünk,

ami az egyetemes zsidóság
vagy a magyar demokrácia
életérdekeivel ellentétben álla-
na. (Nagy laps.)

Adorján Antal

reklamált azok el-
veleket boes-
hangot
a leg-
sem szabad
Uj Élet-ben köz-
hívást ne csak a lap on-
tői, hanem minden zsidó egy-
aránt megkaphassa.

Dr. Bródy Ernő

felszólalása következett ezután. Nagy tetszéssel fogadták azt a kijelentését, hogy „van nek ill nem cionisták, de olyanok, akik nem rokonszenveznének a cionistákkal, ninesenek“.

Majd így folytatta: „Lélekzetvisszafojtva figyeljük azt a hősi küzdelmet, amit egy magyar népfővezér, a szabadságért, hazájáért, Palesztinában. Fájdalom, még ma is akadnak, akik visszakivánják a régi világot; sőtél reakciós elemek bujdosnak a háttérben. Ezért kell a zsidó egység. Helyes, hogy ezt a harcot a falakon belül vívjuk meg. Vannak, akik szeretnék látni a zsidókat, amint egymás házába kapnak. Nekünk egynek kell lennünk azoknak a nagy érdekeknek védelmében, amelyeknek megővésére hívatottak vagyunk. Ebben a küzdelemben a zsidó becsületnek és erkölcsnek győznie kell. (Taps.)

Simor Dezső

a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége képviselőiben kijelentette, hogy a *MUSZ*-szervezet *boldogan csatlakozik az egységes hitközségi párthoz*. — *Mi akik* — folytatta — a népi demokrácia elvi alapján állunk és a népi demokrácia megerősödéséért küzdünk, tudjuk, hogy a *megerősödött népi demokráciában a zsidóságot soha semmi bántódás érné nem fogja*. Mi teljes erővel ezt az egységet munkáljuk és azt akarjuk, hogy győzelemre jusson. (Helyeslés.)

BALLON

**átlátszó-,
eső-, vihar- és
lődenkabát**

Márton és Szász V., Gróf Teleki
Pál-utca 3.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Dr. Halász Jenő

a hitközségi választásra térve, kijelentette: belátta azt, hogy nem szabad a zsidó egységet megbontani. A Pesti Izraelita Hitközség felemelkedik arra a nagy horizontra, ahol a fény árnyéka már alig-alig látható. Párthíveivel együtt csatlakozott az egységspárthoz.

Róna Ernő

a maga és bajtársai nevében jelentette be csatlakozását és arra kérte a választás vezetőit, vegyék igénybe szolgálataikat, amelyeket teljes odaadással boesátnak rendelkezésre.

Dr. Benedek László,

a zsidókórház igazgató-főorvosa, mondott ezután nagy tetszéssel fogadott beszédet.

— Arra hívom fel zsidó testvéreim figyelmét, hogy igen felelősségteljes feladat előtt állunk. Abban az időben kell megválasztanunk a hitközség új vezetését, amikor Magyarországon soha nem tapasztalt arányú munkának terveit vannak papírosra vetve. Olyan vezetésre kell választanunk, amely az ország ujjaépítésébe, a hároméves terv megvalósításába teljes erővel be tud kapcsolódni. Az új vezetésnek a dolgozókra, a kisemberek vállára kell támaszkodnia. Be kell kapcsolni azt a réteget, amely a múltban mellőzött volt, a zsidó kisiparost, kiskereskedőt, munkást, akit a zsidó érzés fűt. Ezeket feltétlen be is tudjuk majd hozni, ide tudjuk tömöríteni, mert nálunk nincs zsidó jövő, a zsidó szervezet nem működhetik a jövő szocialista világban. A zsidóság mindig demokratikus volt ugyan, mégis bizonyos felfrissítésre szükség van. Segítsenek abban, hogy ilyen új erőket be lehessen kapcsolni. A cionista táborban sok olyan kisember van, akikkel együttműködve, felépíthetjük az új zsidó közösséget, amely éppen demokratikus felfogásánál fogva építheti a magyar demokráciát. (Éljenzés és taps.)

Dr. Baracs Marcellné kijelentette: — Mi, nők, egységet akarunk. Ennek érdekében dolgozni is tudunk. Ha bekerülünk a hitközségbe, akkor a legvalószínűbb szellemben szeretnénk a zsidó munkában részt venni.

Fekete József bejelentette, hogy készséggel ohaajt részt venni a munkában, nem mint vezetőségi tag, hanem csak mint egyszerű dolgozó.

Feleki Dávidné az igazi egységspártot köszöntötte. Az együttes munka most olyan jól fog menni, hogy az egész zsidóság dicsőségére váljon.

Domonkos Miksa

a Pesti Izraelita Hitközség ügyvezetője, adott ezután felvilágosítást a választás technikájáról, majd így folytatta:

— Az egységspártnak az a célja, hogy dokumentálja a nevében levő egységet. Kérem a kijelölendőket, hogy vállalkozzanak el a munkát és vessük alá valamennyien magunkat a pártfegyelemnek. Ennek alapján osszuk be a szerepeket. A választás túlfűtött hangulata magával hozhat sértődöttséget, érzékenységet: ez azonban az ennyire egységes szervezetben nem lehet ok a különállásra. Kérem, az ilyesmit beszéljük meg mindig őszintén. Megnyílik az egységspárt választási irodája. Nem vitás, hogy mindenki vállalni fogja azt a szerepet, amit a közösség reá bíz. A legközelebbi napokban, sőt a legközelebbi órákban megindul az a munka, amihez kérjük a jelenlevők segítségét. (Általános tetszés.)

Stöckler Lajos

megköszönte az egységspárt iránt megnyilvánult szeretetet, majd kijelentette, hogy megteremtik azt a zsidó képviseletet, amely alkalmas lesz a súlyos zsidó problémák megoldására.

— A központi bizottságon kívül — mondotta a továbbiakban — a munka nagy része áttérrelődik a körzetekbe. Gondoskodni kell arról, hogy minden szavazó, akinek szavazati joga van, valóban szavazzon is. A programm adva van: a cionista tábor és a zsidó egységspárt együttműködése a pozitív zsidó munka érdekében. (Éljenzés, taps.) Pozitív zsidó munka itt az országban és pozitív zsidó munka annak a kapcsolatnak kiépítése érdekében, amely bennünket az erעי testvérekhez fűz. (Elkes taps.) Pozitív zsidó munka az ország építése terén, mert nem lehet zsidó ember, aki ne értené meg az új idők szavát, aki nem szívvel-lélekkel üdvözlőné azt a világot, amely meg akarja teremteni az egyenlőséget ember és ember között. Lehetetlenség volna ebben a viharban, amelyben az emberiség ma él, fenn nem tartani a szoros kapcsolatot a mindenütt élő zsidó testvérekkel. Mi tanultunk a múltból és

tudjuk, hogy a becsületesen, őszintén, demokratikus érzésű ember szolgálhatja a nép demokráciáját és ugyanezzel állhat ki a maga ügyeit is. (Taps, éljenzés.) A zsidó kultúra terén még nagyobb teljesítményekre készülünk fel, mint eddig. Mindent elkövetünk, hogy a zsidó tábor mind nagyobb legyen. Új világ van kialakulóban, szükség van a magunk erejére. a zsidó egységre. Zsidó testvérek vagyunk, valamennyien egyet akarunk, tiszteletben tartjuk azokat a szempontokat, amelyek a cionista táborot vezetik és támogatjuk mindazokat, akik zsi-

dó munkát akarnak végezni. Beszédét így fejezte be Stöckler elnök:

— Felhívom minden tiszteességes zsidó testvéremet, aki dolgozni akar, jöjjön közénk! Szeretettel várunk mindenkit, mi megbocsátjuk a tévedéseket, a hibákat, az eddig külön utakon való járást, mert egyet akarunk: az igazi zsidó egységet! (Taps, helyeslés.)

Végül beterjesztette az elnök a közös pártszövetség által együttesen kijelölt munkabizottsági tagok listáját, amelyet az együttes értekezlet egyhangú lelkesedéssel elfogadott.

„Jegyezni akarunk!...”

Az Önállósítási Hitelszövetkezet — Óbudán

Óbuda... Már munka utáni pihenőre tértek az emberek. A nap lassan lecsuszik az ég peremén, mintha már egy halvány csillag is pislákolna, de lehet, hogy csak képzelődés...

Az óbudai zsidó hitközség termét villanyfény árasztja: a teremben az arcok világosak és tiszták. — Az asztalfőn Spatz Nándor hitközségi elnök, Popper Alajos, Bíró Miklós igazgató, dr. Pogány György, dr. Grosz Izák, a zsidó életet gazdaságilag megteremteni kívánó „Önállósítási Hitelszövetkezet” vezetői ülnek, a terem pedig tele óbudai zsidókkal.

Munkából jött zsidó emberek ezek: napzámosok, szakmunkások, tisztviselők, kereskedők, iparosok: lehetnek vagy kétszázötvenen.

Spatz Nándor elnök arról beszél, hogy az új zsidó élet megépítésében minden zsidónak részt kell venni.

Hamarjában számolok. Óbudáról több mint négyezer embert elbúcsóztak, a megmaradtak lélekszáma alig éri el az ezret. Ugy mondják, hogy négyszázan élnek hitközségi adót, Általában három, meg hat forintot, mindössze kétfelét fizetnek ötven forintnál többet. A legfőbbjének gond a három, meg a hat forint: két kezükkel keresik a nehéz kenyeret. Ha a cipőtalpuk hamarabb lyukad ki, felhorol a költségvetésük, mégis itt vannak, mert tudják, hogy itt kell lenniük.

Az előadók pedig megmagyarázzák, hogy miért is alakult az „Önállósítási Hitelszövetkezet”. Feladatokról beszélnek: meg arról, hogy ezeknek a feladatoknak elvégzéséből minden zsidónak ki kell venni a részét.

S ezek a dolgozók, ezek a kisemberek megértik, hogy miről van szó: Kérdeznak, feleleteket hallanak, értesülnek az eddig végeztet munkáról és lelkesülnek. Dolgozó emberek, zsidósággal együtt értek tudnak csak így kikészülni. Egy órát, két órát

tart a gyűlés, senki nem mozdul a helyéről.

Kint az égre egymásután függesztik ki a csillaglámpásokat. „Jegyezni akarunk” — harsan az egyik és a kérés, ki dolgozott kezek úgy írják le a részjegyzésüket, mintha a szívküvel írják. Pedig nem kis dolgot vállaltak: száz forint egy részjegy, még akkor is sok, ha öt hónapon át kell husz forintjával elvonni maguktól, de jegyzik...

Egymásután jegyzik, mert a zsidó életet akarják ujjaépíteni: Óbudán ismét visszatért a hitem.

— Vissza is térhet, — mondja ezek hallatára Berkovitz Aaron, az A. J. D. C. magyarországi rekonstrukciós osztályának igazgatója, aki magára vállalta a magyar zsidóság gazdasági ujjaépítésének irányítását — mert az „Önállósítási Hitelszövetkezet” olyan becsületes munkát végez, annyi jót akar, hogy nemcsak a feladatunkban kell hinni, hanem abban is, hogy minden igaz ember áldozatkészen segít nekünk célunk elérésében.

JAK SÁNDOR

„Lilly” NŐI DIVATSZALON
RUHA és
BLOUSE specialista

FORRÓ ALADÁRNÉ

a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-u. 2. sz. lélemező

KI TUD APÁMRÓL,

Kritzler Dávidról,

szül. 1900, Pozsonyban. 1944-ben Kiskunfélegyházáról Auszvába, onnan állítólag Bergen-Belsenbe vitték. Bármilyen értesítést esdve kérnek későbbesét gyermekei. Kritzler Magda, Népszínház-u. 17. 11. 2

Glosszák a hétről

A „SCHWEIZER ILLUSTRIERTE ZEITUNG” részletei közül a nemrég elhunyt Karl (Valentin, a neves müncheni komikusként emlíktetve) Karl Valentin tudvalevően élesen antináci beállítottsága volt és minden alkalmat megragadott, hogy „odamondjon” a hitleristáknak.

Kevéssel a Harmadik Birodalom megalapozása után egy kabaréjelenetben Karl Valentin részletei játszott Fall Leó egyik világhírű valceréből.

— Ha még egyszer ezt halljuk, internálótáborba kerül — ordított a kómiakusra egy SS-főember, aki utánamint az öltözőjébe. — Nem tud más játszani a kabaréjában!

— Mi a baj? — kérdezte nyugodtan Karl Valentin. — Évek óta ezt játsza a zenekar és mindenkinek nagyon tetszett... — De Fall Leó zsidó! Érti, zsidó!

— Na és... Eddig is zsidó volt és a közönségnek mégis tetszett a zenéje...

— Hallgasson, mert baj lesz! — Hallgatok, csupán annyit szeretnék még mondani: nagy szerencse, hogy Edison nem volt zsidó, mert akkor nem használhatnánk a villanyvilágítást sem!

★

NÉHÁNY HÉT MULYA avatják fel a párisi Magyar Ház falán a franciaországi magyar ellenállók és partizánok emléktábláját. A párisi Magyar Szemle most közli az emléktáblára vésendő neveket, amelyek sorában nagyon sok zsidó található. Kiszágitunk közülük néhány hóst: Alpári György, Antal József, Altmann Lajos, Arányi József, Bauer Tamás, Böhm Károly, Elek Tamás, Farkas Gábor, Ferenczi Sándor, Forgács Antal, Földes Imre, Fuchs Miklós, Glász Imre, Goldberger István, Grün Armin, Halpern Izák, Heller Simon, Klein Sándor, Klein Lajos, Krausz András, Lantos Endre, Lantos László, Lichtmann István, Márkus Frigyes, Neumann Károly, Paszternák Irén, Schwartz József, Sonnenschein Jenő, Stern Pál, Stern Sándor, Weiss János, Weiss Pál, Weiss Tibor...

A Franciaországi Magyar Önkéntes Frontharcosok és Ellenállók Egyesülete kiáltványában megállapítja: „A franciaországi magyar hősök joggal hitelték, hogy Magyarország szabadságáért is harcoltak, hiszen ugyanaz az elnyomó gyakorlat, rémuralmat Páris és Budapest fölött...”

★

A BÁZELI „NATIONAL-ZEITUNG” írja „Az antiszemitizmus újabb fellángolása Németországban” címmel:

„Herford. A szombatról vasárnapra virradó éjszaka horogkeresztekkel mázolták be Richard Frank zsidó kereskedő házat. Autóját pedig felgyújtották.

München. Kedden éjszaka a zsidó hűlközségnek a Herzog-Max-Strassében lévő irodáit kövekkel úgy megdobálták, hogy minden ablak betört.

Az oranienburgi zsidó temető ismeretlen tettesek teljesen szétrombolták. Az újonnan felállított 15–20 sírkövet porzójává zúzták.

Bizonyos helyeken a vendéglősök és pékek vonakodnak a zsidókat kiszolgálni. Innen-onnan híradásokat kapunk tetteses bánásmódokról, sőt halálos ütlegetésekről is.”

A bázeli National-Zeitung tudósítója leírja azt is, hogy Münchenben, a Feilitzsch-Platz-on taxiba áll, hogy a pályaudvarra hajlasson. Egyszerre oda jön egy férfi és megkérte, hogy vegye a kocsiba, mert nincs ott más taxi és ő is a pályaudvarra szeret. Mielőtt a svájci újságíró válaszolhatott volna, a sofőr rákapaszkodott és a kocsit megindult.

A pályaudvarnál a sofőr így szól a leszálló utashoz:

— Hogy gondolhatja az a zsidó, hogy a kocsimra veszem? Nemrégiben még villamoson sem utazhatott és most már taxi kell neki!

A svájci újságíró cikkéhez nem kell kommentár!

★

MEGDÖBBENTŐ ADATOK kerültek napvilágra — a zürichi Israelitisches Wochenblatt szerint — a JOINT európai igazgatóinak párisi konferenciáján a menekülttáborok zsidó lakóiról.

A hiteles adatok arról tanuszkodnak, hogy még mindig 231.000 zsidó tartózkodik Németország, Ausztria és Olaszország különböző táborában.

Az 1948-as esztendő első három hónapjában csupán 5500 zsidó férfi, nő és gyermek hagyta el a hontalanok táborait. Rettenetesen kis szám!

A világ szégyelheti magát, hogy három évvel a náciizmus fegyveres leverése után még mindig táborokban tart ártatlan embereket! S különösen olyanokat, akik már előzőleg a hitlerizmus rémuralma idején is fegyverrel harcoltak!

Németország és Ausztria szov-

jet zónájában — mint a párisi konferencián megállapították — nincsenek ilyen táborok. A Vörös Hadsereg által megszállott területeken a zsidók ugyanolyan életlehetőséget kaptak, mint bárki más.

★

EGY NAGY ZSIDÓ ÍRÓT ünnepel Európa nagyvárosainak hosszú sora. Max Brod előadókörúton van és mindenütt úgy fogadják, mint valakit, aki az igazán kiemelkedők és valóban jelentőségek közé tartozik.

Max Brod Palesztinából érkezett Európába és Palesztináról tart előadásokat zsidóknak és nem zsidóknak egyaránt. Most már hosszú ideje, hogy Palesztinában telepedett le és az ottani Habima rendezője, dramaturgja, irodalmi tanácsadója.

Újja valamikor Prágából indult el. A Prager Tagblatt hasábjain lett — talán nélkül mondhatjuk — világhírű. Mindig érdekelt a zsidóság problémáit, sőt — Werfel-lel és Kafka-val ellentétben — aránylag fiatalon bekapcsolódott a zsidó reneszánsz-mozgalmába.

A zsidókérdést több ízben feldolgozta nemcsak cikkeiben és tanulmányokban, hanem hatalmas méretű társadalmi regényeiben, vagy a zsidó múlttal foglalkozó, vizionárius erejű novelláiban is. Masaryk és Benes éppúgy közeli ismerősei voltak, mint a csehi szellemi élet legjobbjai, akik nemrégiben — kollektív levélben — visszahívták Prágába.

De Max Brod véglegesnek tekinti a palesztinai telepedést. Legfeljebb előadókörútra megy Európába, hogy ott is hirdetője legyen a sokat szenvedett zsidó nép nagy igazságainak.

★

IMPOZÁNS ZSIDÓ TELEPÜLÉSEK találhatók a Lengyelországhoz tartozó Alsó-Sziléziában. A lengyel sajtó állandóan közöl ismertetéseket ezekről a településekről, amelyek a zsidó életakarat nagyszerű megnyilvánulásai és a lengyel demokrácia őszinte leltársásával találkoznak.

A zsidók túlnyomó többsége nem tud megmaradni azokban a városokban és falvakban, amelyekből rokonait elhurcolták. Ezért van az, hogy a 90.000 főnyi lengyel maradék-zsidóság nagyobbik fele Alsó-Sziléziába ment.

A lengyel minisztereinek a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak az ipari termelésben óriási eredményeket felmutató zsidókról, akik a munkaversenyekben is az élvonalon láthatók. Itt is, ott is zsidó szintű szaknyelvet beszélnek, rövidesen megnyitja

kapui a boroszlói Zsidó Színház, amely a legkiválóbb színészekkel kezdi meg kulturmunkáját.

A demokratikus Lengyelországban nem szerepelnek többé a hatósági okmányokban a választási megjelölések. Állami állások megpályázásánál sem kell megmondani, hogy a folyamodó milyen felekezethez tartozik.

★

EGY SZADISTA KERETLEGENY peréről olvashatunk a Világban. Kovács István vasútépítési altiszt embertelen módon bánt a gondjaira bízott munkaszolgálatosokkal. Négyévi kényszermunkára ítélték.

A tanuként kihallgatott dr. Faragó György belügyi államtitkár, aki maga is munkaszolgálatos volt, egymásután sorolta fel a Timóthulcai raktárban Kovács István által elkövetett brutalitásokat. Rémmegénynek is beillett volna ez a tanvallomás! Ime, egy-két részlete!

Grünfeld Ferencet a szadista altiszt, valamilyen állítólagos szabálytalanság miatt, bevitte az irodába és addig posztolta, amíg a dobtárgyja be nem szakadt. Fényő munkaszolgálatos a kintások után epilepsziára rohamot kapott. Kaufmann munkaszolgálatosnak vasrudcsolt a lábára. Kovács István erre a szétroncsolt lábfeje felhúzta a bakancsot, majd futásra vezényelte a szerencsétlenül járt munkaszolgálatost. Kaufmann a kórházban belehalt sérüléseibe.

★

KRUPP nürnbergi felmentése ellen éleshangú tiltakozást szerveztettek az auschwitzi haláltábor megmenekült foglyai, akik sokat tudnak mesélni arról a kényszermunkáról, amelyet a Krupp gyárába terelt zsidó rabszolgák végeztek.

Krupp zsidó rabszolgái nem tehettek különbséget éjjel és nappal között. Sokszor 16–18 órát robotoltak. Enni alig kaptak. Rendszerint kidőlték néhány hét alatt. Akkor azután mehettek — a gázkamrába. Helyükbe pedig új rabszolgák kerültek. Ezek szintén összeestek és ugyancsak gázkamrákba kerültek.

Tíz ezret segített Krupp a gázkamrákba, miközben száz ezret és milliókat sebezett be a halálraítélt rabok véres verejtékéből. Ez elég ok volt arra, hogy a nyugati kapitalisták szempontjait respektáló nürnbergi amerikai, angol és francia hadbírák felmentő ítéletet hozzanak!

A Pesti Izr. Hitközség iskoláinak munkaversenye

Az „Uj Élet” annak bemutatására, milyen demokratikus és fokozottan tanulni vágyó szellem uralkodik a P. I. H. iskoláiban, elhatározta, hogy rendszeresen jelenti elvasóinak az iskolai munka-

versenyek fontosabb közleményeit. A múlt heti első versenyfelhívás után az egyes iskolák az alábbi jelentésekben számolnak be a munkaverseny állásáról és a Diákönkormányzatok működéséről.

A leánygimnázium, leánygimnáziumi tagozat és az ipari leányközépiskola jelenti:

A „Tanulj jobban” mozgalomból iskolánk is ki akarja venni a maga részét. Tanári testületünk a következőkben jelöli meg a közös cél felé törekvés szempontjait:

A „Tanulj jobban” mozgalom sikere érdekében szükségszerű eszközként igénybe vesszük a szellemi verseny formáját. Minden osztály a maga területén igyekezzék fokozni a tanulás teljesítményét, törekedjék kedvezőbb színvonalat elérni. Az emelkedést az előző félévi eredményekhez viszonyítva százalékosan állapítjuk meg és az osztályok versenyének fokozatát a százalékosan kifejezett javulás viszonyában mérjük le. A kedvezőbb munkaeredmény eléréséhez vezető minden módot nemcsak az egyéni akaratban jelöljük meg, hanem a közösségi gondolat megnyilatkozásában is: a tehetségesebb és jobban felkészült tanulók tö-

megasszák oktató segítségével a szerényebb képességű osztálytársukat. A végső teljesítmény elbírálásában számba vesszük a diákönkormányzat feladatmegoldását is a fegyelem, rend, későnjárás terén. Jutalmat tűzünk ki és vándordíjat rendszeresítünk. *Osztályokat jutalmazunk és nem egyéneket*, mert minden tanulónak szerepet kell vállalnia a munka-fokozásban. Az osztály a vándordíjat magának tudhatja, a jutalmdíjat azonban a maga döntésével a legméltóbb osztálytársnak ítéli oda.

Tanári testületünk reméli, hogy ami ma kedvezőtlen, az jönni lesz, ami ma jó, az nagyobb mértékű jelentkezésével az elismerés kifejezésére fog kötelezni mindnyájunkat. Ezzel az üzenettel megindítjuk iskolánk „Tanulj jobban” mozgalmát.

A flugimnázium jelenti:

A gimnáziumban — hasonlóan az ország többi középiskoláihoz — megindult a „Tanulj jobban” munkaversenye.

A munkaverseny keretében az elmúlt héten lezajlott a sportverseny első fordulóját.

A gimnázium osztályai kérték, hogy az elmúlt félévi bizonyítványhoz viszonyítva — a verseny során — milyen javulást kell elérni az egyes tan-

tárgyakban. A VI. és VII. osztályokban két-két tanuló-csoport alakult, ezek közösen tanulják meg az iskolai anyagot.

A gimnázium osztályai készülnek az áprilisi kultúrversorra a VI. b. oszt. Sárközy „Dózsa” e. színművének előadására készül, az V. osztály tanulói pedig a Szentiványi-álomból tanulnak részletet.

A gépészeti ipari középiskola jelenti:

Hivatalosan a Diákszövetség helyiszerve, f. évi február 20-án az első „iskolabizottsági” ülés keretében alakult meg.

A Diákszövetség legáltalánosabb célja az iskola jó szellemének ápolása. A Diákszövetség érdeme, hogy iskolánkban az ORT segítségével és támogat-

tásával rádiót állíthatott fel, erősítővel és hangszóróval, valamint, hogy az iskola a márciusi felvonulási versenyben nagybudapesti viszonylatban második helyen végzett. Az iskolában munkaverseny indult: részt veszünk a budapesti ipari iskolák versenyében.

Az Abonyi-utcai általános leányiskola jelenti:

A pesti izr. hitközség Abonyi-u. általános leányiskolájában a diákönkormányzatok osztályonként alakultak meg. *Munkájuk eredménye* máris megmutatkozik az osztályszellem kialakulásában, a szociális érzés, felelősségtudat kifejlődésében.

A munkaversenyeket is meg-

indítjuk a felső tagozatban. A verseny kiterjed az osztálymagviselésére, a későnjárás megszüntetésére és a tanulmányi előmenetelre. A tanulmányi eredmény fokozására osztályonként tanulókörök alakultak. A győztes osztályt az iskolaév végén vándordíjjal jutalmazzuk.

A Wesselényi-utcai általános leányiskola és a Fürst Sándor-utcai általános iskola jelenti:

A tanulók önkormányzatát osztálymegbízottak vezetik.

A Wesselényi-utcai iskola a centenárius esztendő kapcsán egy 48-as zsidó honvéd közvelelen leszámazottját, a 75 éves „Abonyi néni” vette gondozásba.

A munkaversenyt egy, a tanulók köréből alakított bizottság ellenőrzi. A munkaversenyen egyébként osztályok letartottak, osztályok között,

s a két iskola között folyik.

A verseny kiterjed: K. K. L. persely gyűjtésére, héber nyelvre, helyesírásra, különböző tantergyakra.

A verseny tárgyat képezi továbbá a tisztaság és fegyelem, valamint az osztályok díszítése. „Virágozzuk fel osztályunkat” jelszóval szintén megindult a verseny. A tanulók magyar, héber- és angolnyelvváltozást is szerkesztenek.

A Wesselényi-utcai általános fiúiskola jelenti:

A Wesselényi-utcai általános fiúiskolában a munkaverseny szép eredménnyel folyik. Minden osztály versenyfeladatai közül öt találjuk: 1. a K. K. L. munka fokozását, 2. a falaknak erei képekkel való díszítését,

3. bizonyos héber szókincs 8 osztályonként különbözően elosztva, 4. ugyancsak a versenyfeladatok között szerepel az is, hogy a tanév végén rendezendő héber versenyen az osztályok 20—25%-a részt vesz.

Könyvet ad ki a Zsidó Flugimnázium Önképző Köre

A Pesti Izraelita Hitközség Flugimnáziumának önképzőköre — melynek működéséről már többször hallhattak olvasóink — ismét szép teljesítménnyel jelentkezik. A centenárius év iskolaközi munkaversenye kapcsán könyvet ad ki a kör szociológiai és irodalmi tagozatának szerkesztésében. A könyv ennek megfelelően két részből fog állni. A szociológiai részben a magyar zsidóság reformkori (1825—1848) története készül feldolgozásra, egykori művek: könyvek, újságok, folyóiratok alapján. Forrásmunka, adatgyűjtés lesz, a magyar zsidóság történetének fontos korszakáról.

A könyv másik fele, az irodalmi rész pedig, a két világháború közötti irodalmi irányzatok jellemző képviselőinek, a zsidósághoz, több esetben zsidósághoz való viszonyával kíván foglalkozni, anatólogiaszerűen részleteket is bemutatva a felsorolt írók műveiből.

Az előreláthatólag 150—200 oldalra terjedő mű munkálatait a gimnázium diákságának igen nagy részét mozgatták meg, a hónapok óta tartó erőstempő munkában. Az egész tanév folyamán, de különösen a téli szünet alatt valósággal elpattant a zsidó diákok a főváros nagyobb nyilvános könyvtárait, hogy kutatómunkájukat végezzék. Ennek eredményeképpen a

könyv anyaga már teljesen készen áll és jelenleg annak sajtó alá való rendezése folyik. Ennek megtörténte után — a számítások szerint — a könyv, — mely iránt máris szép érdeklődés nyilvánul meg — a közeljövőben megjelenhetik.

Ez a tudományos szempontból is méltán értékes munka is mutatni fogja, hogy a zsidó iskolákban, a zsidó diákság körében ma elmélyülő, komoly munka folyik. Nemcsak a hivatalos tananyag, hanem az önképzés, öntevékeny munka terén is. A könyv bizton elvart sikere lesz pedig a jutalom a „szerzők” szorgalmas elismeréséről munkájáért.

P. A.

SIRKŐ-EICHBAUM

V., Rudolf-tér 3 (Margithidnál)

ÜZLET-ÜZEM
HELYISÉGET?
HA JÓT AKAR
FELLNER szerez!
Szt. István-körut 30

Középkori minden házevető
Feltétlenül két szeméthez. Telok-tér 76. sz. házban. SCHWARZ.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg **RENCZES** hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84. Hajmunkák, Pedikűr, Nyílondauer.

Minden deportáltra és üldözöttre kiterjesztették Romániában a hadigondozási törvényt

A román hivatalos lap egyik legutóbbi száma érdekes és fontos törvényt közöl. A törvény a következőképpen hangzik:

„A hadirokkantak és háborús
vériltelkekről szóló 1941. évi 794.
számu törvény, valamint annak
minden módosítása alkalmazást
nyer mindazokra:

c) akik rokonságukat be-
börtönzés, tömeggyilkosság, üt-
legelés, deportálás, táborba,
munkaszlogokba, kényszer-
munkába való küldés, antide-
mokratikus, faji vagy felekezeti
üldözés folyamán szerezték,

b) akiket antifasizsma magatartásuk miatt Északkeletben az 1940. évi bécsi diktátum után üldöztek.

Ugyanezekben a jogokban részesülnek a hasonló körülmények között kivégzettek, ellentét, vagy meghaltak hátramaradtainai is.

Mindezen felsorolt kategóriák azonos elbírálás alá esnek a háborús sérültekkel, élvezik a törvény kedvezményeit a törvény 10. szakasza alapján, ha közfiszviselők, és a törvény 11. szakasza alapján, ha nem közfiszviselők.

A hadirokkantakra, hadilözvegyekre, hadiárvákra vonatkozó

törvény valamennyi rendelkezése mindezekre is kiterjed.

A jelen törvény végrehajtásáról külön elutasítás fog intézkedni.

A nyugdíjhoz való jogosultság, a kérvény benyújtásának napjától kezdődik."

Ez az új román törvény rendkívüli nagy halálást jelent mindenki számára, aki a fasiszta üldözések éveiben bármilyen barbarságnak áldozatul esett. A román hadigondozási törvény szegény nyugdíjait biztosít a hadirokkantaknak és ezt most meg fogják kapni a deportáltak, munkaszolgálatosok is, illetve özvegyek és árvaik. Természetesen mindehhez az szükséges, hogy a törvényt minél előbb és minél gyorsabban végrehajtsák. Mint hogy a hadigondozottak díját a román kincstár pontosan fizeti, a gyors végrehajtás esetén ez a szociális szellemű törvény, amennyiben átmenet a életbe, nagy könnyebbséget jelent az érdekeltek számára.

Négy éve,

1944. április 24-én „behívót” kézbesítettek ötven újságírónak azzal a kedves invitatással, hogy másnap, 25-én szüiveskedjék ötven kilónyi csomagjával megjelenni a Rökk Szilárd-utcai kórház tolongházában. Éppen feleségem születésnapját ünnepeltük; szebb születésnap ajándékot nem is adhattak volna, mint ezt a behívót. Egy-két barátom is ült az asztalunknál; a falat a torkunkon akadt. Egész éjjel virrasztottunk és búcsuzkodtunk. Ehren vártuk meg a másnapot, amikor utnak kellett indulni a rabbiékpő építete, hiszen már száműzték a tudományt és könyvek helyett szuronyok vártak az érkezőre, majd Csepel és Horthy-liget felé. A nemes gondolat, hogy az újságírókat, ügyvédeket a hadiüzemek tövébe kell telepíteni, valamelyik föléből agyon fosztótevő rossz álmában szükelhetett meg. Ez a bárgyu koponya úgy gondolt, hogy a „szüives kedvéért” nem fogják bombázni a hadiüzemeket. Ha pedig igen, akkor hadi pusztulásunk! Az ötven újságíróból maradt csak huszonhárom: maradt hirdetőnek. Huszonhét odaveszett. Áldozata lett Ubrizsnyak, a nyegle rendőrtisztelésűek, aki most Svájcban üdül. Neves szerkesztők, írók, publicisták lettek halálukkal az internálótáborban, majd

„szállítás“ közben, a vagonokban és végül a gázkamrákban. Most négy éve kezdődött. Vigyázzunk, hogy soha többé meg ne ismétlődhessenek.

(gy. c.)

**A BONYHÁDI CONGR. HIT-
KÖZSÉG**

PÁLYÁZATOT HIRDET

kántor-metsző-hitoktatói állásra.

Pályázhatnak ortodox felfogású 40 évnél fiatalabb magyar állampolgárok megfelelő képzéssel okmánnyal, Javaldmazást, lakás, fűtés világítás és meggyezés szerinti készpénzfizetés. Költségek csak meghívottaknak térítendőek meg.

A mátészalkai aut. orth. izr. hálközség

**hozzátartozólt a mátészalkai
gettóból hurcolták el,**

hogy a lakóhelyben lévő emelkedőhöz a pontos helyeket közöljük, valamint arra is, hogy a lakó házszámoktól kezdve az emelkedőn a területi elnevezésig, úgy azok pontos nevei és lakhelyét az emelkedő bizottsággal azonnal közöljük.

A MATE SZALKAI IZR. HITKÖZ-
SÉG EMLÉKMŰE MIZOTTSA.

Szoba, konyháért

bárhol azok szobákon, és szobá-
WC. létesítmények nagykorúakon. Kiseb-
b adókat a lakások „Régió” jel-
lője a kőzetben.

Farkasüvöltés

Írta: György Endre

Nemesak „főztünk“, hanem újra főpfálkóztunk is. Ez ugyan-
csak egészen eredeti deportálási
tábori találomány. Olyasvaféle
lehel, mint az állatvilágban a
kérődzés. Csakhogy, amíg a
tábor az imént bonyell és a
gyomrában mint élő spájzban
elraktározott élelmet kérődzi
vissza, addig mi régen, évek-
kel, évtizedekkel előbb elfo-
gyasztott bankett-menük, kij-
földi diszбекedek, vendéglátó
lakomák emlékein rágódtunk.
Ujra meg újra elmondogattuk
egymásnak, hogy mégisoda si-
nem falatokkat tömlők és-
tűzős falakortyokkal locsoltuk
a bendőnket, amittől aztán min-
denkinek csorgott a nyála —
legalábbis gondolatban —
valamennyien jóllaktunk.

A szelíd barányt is persze a barbár rendszer tette farraskó. A láger SS-ei mindenkit üldöztek, de azért hogy-hogynem, nekik is akadt egy-egy kedvencük. Főként azok közül, akik „minden mindegy”-alapon végkép megadták magukat sorozmatuk, vagy pedig primitívseben, nyersegeben, el-

nyomó szándékban megközelítették őket. Egeszajta ember volt Farkas, akiről azt se tudtuk, hogy a vezetékneve-e, vagy pedig a keresztnéve. — Farkas! Farkas! — kiáltottuk minduntalan, mert ő amolyan belső szolgálatos ember volt, aki, míg a többiek „kivacul-tak” és keservesen súlyos munkát végeztek, bent maradt a „szálláskörletben”. Tett - vett, burgonyát pucolt, vizet hordott, mosott és mosogatott, a legtöbbször a bajtársak megbízásából és kenyér-, meg ételjuttalmáért. Ez persze nem akadályozta meg Farkast abban, hogy kegyes jötevőivel komiszkodjék. Nemesak a neve, hanem a testi és szellemi alkata és a természete is ragadozóra emlékeztetett. Valami eldugott falucskából származott; ott ki-vert koldus lehetett, akivel pár fillérért csomagot, fát hordtak a jobb módúak. Nem sokra ocsesültek, nyilván szőba sem álltak vele; ez az oka annak, hogy örökké morog, a fogát kicsorítja és mindenkibe beleharap. Olyan számkivetett, társadalomunkivüli alak lehetett

oththon Farkas, akinek a szellemi képessége legfeljebb egy második elemistáé. De azért bölcseségeket mondott, utasításokat adott és parancsolt, mert a Lager- és Blockälteste megbízta a hálóterem, meg a fürdőszoba felügyeletével; most aztán elnyomott hatalmi tébolyát, uralkodnivággyát alaposan kiélhette. Végre rajtunk bosszúhatalma meg az ényomtatást, a lenéztetést, a pária-sorsot. Farkasnak a deportálótáborban kellett jutnia, hogy karriert csináljon. Tulságosan kiélegítette, sőt némi büszkeséggel fölhőlt el az a tudat, hogy „bívalatos megbízásból” moshatja, tisztogathatja, de előbb kikaparhatja a négy-öt kondért, amiben a levelesőrt főztek. Tiszteletdíjként mindig hagytak neki a fazék alján két-három adagot, meg hát a fazék oldalához tapadt és odasült ételsűrűje is kitelt egy-két tányernyit. Látni kellett volna Farkast, amint farkasétvágygal belemerül a száztiteres fazék távlatáiba! Ilyenkor valószággal állatta alacsonyodott. Megragadta a kondérokát, vízszávonult erdei magányába, hogy senki ne zavarhassa, s úgy élt azok között, szinte átléve a borganylemez-edényeket, mint az székbe. Árcsüriélt az iz-

galomtól, orra paprika nagysá-
gura dagadt, torzonborz haja az
égrek meredt és füle, a két
nagy, szőrös lapátfül, olyan
volt, mint valami hatalmas oran-
gultáné. Néha valósággal me-
lhökkenett, mert úgy rémlett,
hogy vadsága, zömök testének
izomzata vetélkedett is a termé-
szettel viaskodó, ugrásra kész,
öldökölni kénytelen ragadozó-
val. Amikor a fizekakkal oda-
jába, a fürdőszobába hátrált,
mindenkül kívirt onnan, mert
fontosabb volt a maradék por-
ciózása és eladásra való előké-
szítése, tehát az ő üzlete, mint
a mi tisztálkodásunk. Néha órá-
kig nem mosakodhattunk
emiatl.

Farkas, aki a *business* érdekében alig mert enni, éjszakára körülrakta magát a fagyott élelmiszer-maradékokkal, mint ahogyan a hideglelés ember dug forró vizet lelt palackot a lábához és a deréktájjra. Még az ágya alá is rejtett néhány lányényi levest a megtakarítottból. Tilkos élesterábran pedig olyan kíneselekre jöttök ki, mint kenyér, hagyma, alma, margarin, gyümölcs, szappan, — ki tudja, honnan? Ó ott trónolt a hatalmas vagyon telején, mint valami pöffeszkedő császár, mint Shylock. Nem merie a szemét le-

Stöckler elnök és Domonkos ügyvezető a Bethlen-téri templom ujjáavatásán

Szemel gyönyörködött, let-
ket megnyugtató színekben
pompázik az oszrom alatt oly
sokat szenvedett és most ujja-
alakított Bethlen-téri templom,
amelynek restaurációs munká-
tai éppen pészachra készültek
el.

A templom zsufolásig meg-
telt az avató istentiszteletre,
amelyen Stöckler Lajos elnök
és Domonkos Miksa ügyvezető
nyitották ki a frigyszekrényt.
Dr. Schwartz Benjámin nagy-
hatású avatóbeszédben méltatta
a szabadság ünnepének és az
emberi szabadságnak jelentőség-
ét, majd az újjáépítés fontos-
ságát hangoztatta, amely újjá-
építésre jó példát mutatott az
áldozatkész Bethlen-téri temp-
lomkörzet, elsősorban annak
előjárósága.

A művészi jellegű templom-
festés Frankl Tibor kiváló
munkája.

(-6)

Uj és használt BŐRÖNDÖK és kofferok.

Vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-u. 20
Th. 189-304 20

hangot, mert félt, hogy egyszer
meglátnák, s ha nem is hasi-
tanak a hátából félfontnyi húst,
(az megérdemelt volna!) a
gazdag életét megdézsmál-
ják. Nos, ez be is következett.
Értelen ordításra, jajveszéke-
lésre, valóságos farkasüvöltre
riadunk fel. Azt hittük, a gyil-
kos SS löti bele valamelyik baj-
ársunkba. Nem, betörték a be-
törőhöz, meglopták a tolvajt,
sőt távollétünkben napközben
sok mindent elcsent. Farkas sirt,
jajgatott és olyasféle hangokat
hallatott, mint akinek a haját
cibálják. „Jaaa! Jaaa!” Amikor
a termel nagykesve, szokatlan
lassúsággal kivilágították. Far-
kas — mint a mesében — nagy-
mamának öltözve, feldúltan ült
az ágya közepén, mi mostoha
farkaskölykök, meg Piroskák
pedig kaján kárörömmel álla-
pítottuk meg, hogy a füszer- és
csemegekereskedést, a vendéglőt
és büffét, ismeretlen letelek-
ügy letarolták, mint ahogy a
vasárnapi kirándulók a virágos
rétet szokták. Nem történt más,
csak a javak igazságos elosztása,
egészséges kiegyenlítés. „Islen
ujja”, „a Gondviselés keze”, —
mondogattuk és nagyokat nevel-
tünk.

„Segítetek megbüntetni a bűnösöket!”

Megrendítő, jiddis nyelvű
kiáltványt hozott szerkesztőse-
günkbe a posta: a németországi
US zónában élő Zsidók Köz-
ponti Tanácsának felhívása ez,
amelyben drámai szavakkal
fordul az életbenmaradt, volt
deportáltakhoz, hogy jelentkez-
zenek tanuvallomásaikkal, volt
kínzóik, gyermekeik, testvéreik,
szülei, gyilkosai ellen. Erkölc-
si kötelességévé teszi mindenkinek,
aki közömbösségével, közönyé-
vel, érdemtelenségével nem akar-
ja meggyalázni vértanúink emlé-
két, hogy lépjen elő vallomá-
sával és mondja szemébe a go-
nosztvúknak bűneiket. Feléje-
tett, lerombolt lengyel, orosz,
lett és litván városok neveit,
tábornokok, tiszték és altisztek
végtelen névsorát közli a felhí-
vás, akik már lakat alatt van-
nak s abban bizakodnak, hogy
áldozataik már nem vallhatnak
ellenük, mert kiirtották őket.
Az élőknek kötelességük a meg-
gyilkoltakkal szemben, hogy
felelősségre vonják Bara-
novszka, Gomel, Kiev, Kurszk,
Tresma, Vitebszk, Turovka,
Melitopol, Mirgorod, s.b., s.b.
lerombolt és fejükre oltassa
Wilhelm von Leob, Karl Hollidt,
Karl von Rockes, Walter War-
limont, Hans von Salmuth,
Wilhelm von Kuchler táborno-
koknak, gázságaknak, s had tudja
meg a világ, milyen iszonyatos
kegyelenséggel kínoztak zsidó-
kat Franz Klomster, Martin
Lankes, Hans Stadlinger, Os-
kar Steffen SS-ek! Tragikus do-
kumentum ez a hitlerista rab-
lőhadjáratról, de egyben szo-
morú adat amellett, hogy a volt
deportáltak könnyen és gyors-
san feleljenek s feledékenység-
gükkkel elősegítik a bűnösök
megmenekülését. Ez a felhívás
a magyar zsidósághoz is szól,
hogy írásbeli tanuvallomásával
legyen segítségére a háborus
bűnösöket felelősségre vonó bi-
rósnak.

(GERVAI)

*

Volt mauthauseni és suchsen-
hauseni deportáltak figyelem!
Közöljük két háborus bűnös
adatait: Paulsen August (szül.
1898. VIII. 16.) 1942 októberé-
től a sachsenhauseni koncentrá-
ciós lágerban, 1943-tól pedig a
láger építő brigádjában volt
felügyelő.

Matuschke Albert (1883. XI.
7.) A mauthauseni koncentrá-
ciós táborban SS altiszt és az
SS zenekar tagja volt. Aki tel-
tekről, kegyetlenkedéseikről
tud, személyesen vagy írásban
jelentkezzék a következő hely-
lyen: Jüdische Historische Do-
kumentation, Linz, Goethe str.
63.

PERZSA

szőnyegek

VÉTEL UNGÁR Király-u. 14 és
ELADÁS Rákóczi-ut 42

Ujra sarjad a zsidó élet...

Az ég alatt kuszó felhőfosz-
lány csipkefátyolként kuszik
a verőfényben, a budai gyü-
mölcsfák felherek és szépek,
akár a mirtuszok.

A Szenes Anikó Leányótho-
ban Klein Lonka és Ungerleider
László, valamint Jampel Éva és
Grosz Viktor örök hűséget es-
küsznek egymásnak.

A díszterem asztalain nász-
ajándékok domborodnak: zsi-
dók ajándéka, hogy a zsidó
élet kivirágozzék, hogy gyü-
mölésé termelődjék.

A nap besugároz az ablakon...
A boldog emlékü, már rég ha-
lálalt hős Szenes Anikó képe
alatt csillogos baldachin.

Már voltam ebben az otthon-
ban ilyen esküvőkön, az „Uj
Élet”-ben is beszámoltam róla,
mégis mélyre ujonnan hat az
egész... Talán azért, mert az
ilyen öröm olyan nagyon ritkán
történik, hogy mindig frissen
hat. Vagy talán mert ilyenkor
erősebben hiszem és érzem,
hogy a zsidó élet mégis csak
megújul.

S nemcsak én hiszem és aka-
rom, hanem mindenki, aki itt
van: hiszen azért jött ide...
Azért van itt dr. Szűcs Géza, az
„Országos Zsidó Segítő Bizot-
ság” elnöke, az egyik pár „nász-
nagya”. Most nem olyan derűs
a mosolya, mint máskor, mond-
hatnám úgyis, hogy komoly a
mosolya: tudatában van annak,
ami történik, az az öröm, ami
itt kiválódik, nagyonis komoly.
A többi násznagy Forgách Vil-
mos, Sebestyén László és nász-
asszonyok mosolya is megható-
dott... Weiss Rudolfnának,
Botta Erzsébetnek és a többi
mindig segíteni akaró lelke pe-
dig a szemükben csillog.

Lányok, fűnk tavaszként zsong-
ják körül az egymásnak hűsé-
get esküdőket: majd ők is sorra
kerülnek.

Most két pár indul együtt
az új életbe. — Minden vagy-
onuk a nászajándék, meg az „O.
Zs. S. B.” figyelem; de fiatalok,
erősek és szeretik egymást.

A zsidó életnek egymásbafon-
dásából kihullott a hozomány
körül fontolgatás, mert csak az
a lényeg, hogy két ember együtt
akarton éni az életben.

Ilyen tisztultan, ilyen hívón,
ilyen elmélyítetten indul az iga-
zibb zsidó élet.

A szertartást végző dr. Be-
noschowsky Imre főrabbi sze-
rint ezek: „szerelelet, mennek
hősi módon újjáépíteni...”

Hiszen újra sarjad a zsidó
élet... (J. S.)

Az Országos Bikur Cholim Beteg Gyámoltó Egyesület pályázatát hirdeti titkári

Alkalmazás.
Az Országos Bikur Cholim Egyesület
titkári állásra pályázatot hirdet.
A pályázati felhívás a titkári állás
leírásával és a pályázati felhívással
együtt a titkári állás leírásával és a
pályázati felhívással együtt a titkári
állás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a
titkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás leír-
ásával és a pályázati felhívással egy-
ütt a titkári állás leírásával és a pa-
lyázati felhívással együtt a titkári áll-
ás leírásával és a pályázati felhív-
ással együtt a titkári állás leírásával
és a pályázati felhívással együtt a ti-
tkári állás leírásával és a pályázati
felhívással együtt a titkári állás

A május 1-i felvonulásra tekintettel közöljük, hogy Peszach 8. napján összes templomainkban reggel 7 órakor is tartunk Mázkir-istentiszteletet.

Pesti Rabbiság.

A szovjet-jiddis költészetéről

— Vihar Béla könyve kapcsán —

Irta: SZILÁGYI GEZA

A GONCOURT-TESTVÉREK, III. Napoleon, „kis Napoleon” Franciaországnak regényes erkölcseirajzokban ábrázolói, — fődermük azonban a japán képzőművészetnek Európa számára fölfedezése — évtizedeken át papírra szikráztatott naplójegyzeteiben, amelyek az egészen szellemes emberszólás kesernyés remekai, egy helyen meggyónják, elsősorban mit kívánnak általánosságban minden művésztől, különösen pedig az íróktól: legyen *apporteur du neuf*, njnak a hozó! Igazuk van-e, amikor a tárgynak új voltát vagy a feldolgozás újszerűségét, avagy pedig egyszerre a mindkét fajta újságot, a tárgybelit és a feldolgozásbelit helyezik az igazi művészt jellemző tulajdonságok rangsorának élére, arról lehet, sőt kell is vitatkozni. Bizonyos azonban, hogy *Goncourték*, ha földi dolgokhoz a sírból még látnának beszélni, egyetlen tiltakozó szóval sem próbálnák gyöngyleni azt a nem tulzó megállapítást, hogy Vihar Béla, az egyéni arcú költő, a mindent megérténi iparkodó, észszoll jözlésű *esztéta*, aki a képzett szociológus szemével vizsgálja a zsidó vonatkozású társadalmi, gazdasági és kulturális kérdéseket, goncourtli értelemben „njnak a hozója” lett. *Szovjet-jiddis költészet* című kis könyvének növekedett tanulmányában. (Cseréptalvi kiadás.) Vihar Béla tudatában van *utolsó felfedező* voltának. Tanulmányának legelőjén rámutat arra, hogy a szovjet-jiddis költészet „a magyar olvasó közönség előtt teljes egészében majdhogynem egzotikus, de mindenképpen ismeretlen terület.” Ez nem a közönségnek szóló gáncs, mert hiszen ez az irodalmi terület ismeretlen volt maga Vihar előtt is, amikor a munkaszolgálat szépítő nevével álcázott deportáció terror-éveiben rossz végzetle kényszer-munkássá aljásította. Szovjet-Oroszországnak akkoriban a németektől leigázott területein. Ott kellett föl mindig éber érdeklődést nélni szovjet-jiddis költőnek egy-egy hozzá fáradlan elszáryalt verse. Szerencsésen hazatérve, immár rendszeres ter-

szertiséggel adta magát e költők tanulmányozására. Innen Magyarországrol nem volt könnyű dolog „a technikailag nehezen megközelíthető forrásanyag” birtokába jutnia. De leküzdötte a nehézségeket. Csernovicban tizenégy, Moszkvában és New-Yorkban öt éve megjelent antológiákat böngészett át, keresztülragta magát a *Szovjet-zsidó Antifasiszta Szövetség* moszkvai hivatalos lapjának, az *Ejnikajt*-nek irodalmi közleményein. Ez anyagkutató munkásságnak művészi formájú eredménye aztán még a régebbi jiddis irodalomban otthonos olvasónak is újat hozott, olyan újságot, amely érték is, érdekesség is és amelyet irodalom iránt érdeklődő zsidóknak, nem zsidóknak is, nagyon érdemes megismerniük, mert az ismerkedés elműasztása kétségtelenül szellemi veszteség.

★

JIDDISUL ÉVSZÁZADOK óta millióian beszéltek világszerle, a cári Oroszország területén is, de a jiddis irodalom nincsen száz éves, a szovjet-jiddis irodalom pedig mindössze harmincegyen esztendő. Az első jelentős jiddis író — a múlt század hatvanas éveiben lépett föl a cári Oroszországban — Ejzik Meyer Dick, számtalvó utló és példaadó. Szerényen kijelentette magáról, hogy nem költő, hanem csak *harcos*, aki világszóló akar vinni a szellemi sötétségbe és műveltséget terjeszteni az analfabétaságon alig tudjókak között. Fabius Schach, az oroszországi jiddis irodalomnak egyik első németországi ismertetője és méltatója negyven évvel ezelőtt így állapította meg Dick szellemi rangját: „Ha valamikor megírják az orosz zsidóság kultúrtörténetét, diszhelyet juttatnak majd benne a kultúra ez előmozdítójainak.” Azóta több dimenziójú nagy fejlődésnek útját járta be, még a cári Oroszországban, a jiddis irodalom. Az elért egyes állomásokat részben világszerle ismerlő vált írók jelzik, a többi közt Eliakum Zensor, a zsidó „trubadur”, Mendele Mócher Szeferim, akinek elbeszéléseiben a zsidó nép lelke száz hurok ujjong és zokog, Sch-

ckes, az egyéni látásu talmodós és a régi orosz gettó lesti és lelki leigázottságának rembrandti színekkel való megörökítője, Sólom Alechem, a könnyek közti mosolygás bívész-művésze, J. L. Perec, aki elbeszélő műveiben egyforma művészettel eleveníti meg egy fájt szívnek az ajkát meg se remegtető befele írását, egy zsidó utca szombat délutáni kedvesen bágyasztó hangnáját, egy öreg erdő faleveleinek a szélben remegését, Morris Rosenfeld, a „könnymilliomos”, a zsidó proletáriátus első és, bármennyire megváltoztak is e proletáriátus életszínvonalai, ma is csak kis mértékben elavult költője, Simon Samuel Frug, a föld rögtét taposva is mindig csillagnéző lírikus, akit később az orosz nyelv elcsábított a jiddistól, Goldfaden, a jelenkori zsidó színház őse, akinek ma már szinte ismeretlen versei irodalmi szempontból többet érnek, mint most is játszott hatásos szindarabjai, Salom Asch, nagyvárosoknak regényekben papírosra újjáépítője, akinek skálája idillektől, bár tragikus idillektől, világokat átfogó *eposzokig* terjed. (E szinte találatokra kikapott neveket még nagyon lehetne szaporítani!)

★

EGYAZON NYELVEN SZÓL, mégis, az elevenen létkető zsidó érzésen kívül, nem fűzi szoros rokonság a szovjet-jiddis irodalmat a cári-jiddis irodalomhoz. Vihar Béla könyvéhez írt *tömören sokalmundó* előszavában Gergely Sándor, a Magyar Írószövetségnek elnöke, akit hosszú évek termékeny oroszországi elményei oktatnak a szovjet-irodalom kulturális életének közvetlen közelből való megismerésére, rámutat a *kétféle jiddis irodalom* jellegzetes különbségére: „A néhai cárizmus zsidóságának megváltozott életkörülményei megváltoztatták a szovjet-zsidó éleltszemléletet is: derűs, harcos, bizakodó lett a néhai „minden mindegy”-be belelőrdő, szomorkás, öngunyos és kilátástalanságot hirdető gettó zsidó irodalom. A néhai cinizmust és önmarcangolást és, harcosan optimista társadalom-szemlélettel áthatott sz-

lira váltotta fel. A szovjet-jiddis irodalom ugyanazokon a fejlődési fokokon ment keresztül, mint például a szovjet-orosz, vagy szovjet-ukrán. A lart pour l'art formaproblémái, az izmusok álforradalmisága, a szovjet-jiddis költők, írók s kritikusok körében is sok zavart, tévelygést okoztak — de a marx-lenini-sztálini filozófia segítségével ők is megtalálták a helyes fejlődési utat, amely a *szocialista realizmus*hoz vezet.” Vihar Béla a szovjet-jiddis irodalomnak csak egyik, de dušan virágos területén, a *költészet*en nagyon értelmesen és vonzóan végigkölauzó könyvében Gergely Sándor fönt idézett tételét bővebben fejti ki, részletesen igazolja, bőséges példatárrel hitelesíti egyúttal az *irodalmi honlókter politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális hátterének* szemléltető fölvázolásával, az egész szovjet-orosz irodalomnak, mint a szovjet-jiddis irodalomnak egyik nagyon jelentős *osztónzó hatástényezőjének* fölényes ismeretében. Visszamenően, érdeklődve figyelő launivá válunk annak az izgalmas átalakulásnak, amelynek során a *szovjet-jiddis költészet* zivősen, kényszer nélkül, *őszinte telkesedéssel* vállalta a *szlálini forradalmi program hangulati vezérlőjét*, a *forradalmi optimizmust*. Vihar Béla meggyőző benünkelt arról, hogy „az orosz zsidóság, anélkül, hogy népi művöltát feladta, vagy feladni készült volna, emelt fövel belépett a *szocialista kultúra kapuján*”, néhány évtized alatt megteve az utat „az egyéni a közösségig, az alaklatlan tárgyú sóvárgástól a *szocialista társadalomig*.” Ennek a nem mindig sima és nem mindig könnyű utnak *pionir-énkeset* mutatja be Vihar részben ügyes pillanattelvételekben, mintegy gyorsfényképeken, részben művészi en kidolgozott szellemi arcképeken, ismeretlen nevek mögé *jellegzetes arccal tömörítve*. (Broderzon, Gofsteijn, Sparemann, Kusnigrov, Feler, Harik, Fininberg, Markis, Galkin, Bronfman, Emjot, Talalajevszkij, Harac, Helmond, stb.) Nem tulságosan vakmerő feltevés az, hogy a világ előbb-utóbb e nevek közül egynehányat meglatul majd.

★

A SZERZŐ, maga is költő lévén, jól tudja, hogy versekről beszélve és jellemezve őket, magukat a költőket is meg kell szólaltatni. Ezért szövetkezett egynehány, kitűnő műfordítóval,

Gáspár Endrével, Kardos Lászlóval, Komlós Aladárral, Radó Györggyel, akik Viharral együtt, az esztétikai fejtegetésekbe kelendő helyeken beillesztett és az együttérzés melegségével tolmácsolott szovjet-jiddis versekkel meggyőzően illusztrálják a tanulmány állításait. Ezek az izes kostoniok minden verskedvelő emberben — nemcsak zsidóban — vágyat kelthetnek arra a szellemi lakomára, amelyet egy szovjet-jiddis költők java-munkáiból egybeötvözött terjedelmesebb antológia jelentene.

A Pesti Izr. Hitközség
Elöljárósága és Vallás-
oktatási Ügyosztálya meg-
rendülten jelenti, hogy

dr.

Hirschler Ignác

lelkész, ny. vallásbíró,

75 éves korában elhunyt.
Az 1914—18-as világhábo-
ruban mint láboni lelkész,
utána mint rabbi és val-
lásbíró évtizedeken át
szolgált a zsidóság szent
ügyét. Tanítványok ezrei
és kartársaik örökök áldott
emlékét.

**Láng Béla és neje
Braun Iona**

soha el nem múló fájdalom-
mal közlik, hogy 1945 június
8-án 23 éves korában Linzben
elhalt egyetlen gyermekük

Láng Sándor

földi maradványait exhumál-
ták és hazahozták. Teme-
tése vasárnap, május 2-án 10
órákor lesz a rákoskeresztúri
temetőben.

Emlékét vérző szívvel, halá-
lunkig őrizzük.

Gyermekszéltalálást

délután vál-
tal október 3-án. Wiesner Ármanné,
Kazinczy-u. 50., II. 4., d. u. 2-3 között

KULONBEJÁRATU szoba teljes
ellátással glósebb ur vagy uráné
résére izr. családnál. Cím: Gold-
stein, II., Mártírok-utja 58. III. 4

KERSEK két kisgyermekem
melé

Intelligens nőt,

ki háztartásban is segítkezne.
Családtagnak tekintenénk. Gor-
dou, Bajcsy-Zsilinszky-ut 16.

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26

Brilláns, ékszer, aranyat, ezüstöt,
6-át vas, cserél és elad.

Uj demokratikus könyvek*

Berzeviczy Gizella: Egy egész
nép tanul.

Berzeviczy Gizella tanulmá-
nyában a demokratikus társad-
alom egyik legfontosabb kér-
désével foglalkozik: miként le-
hetne a haladó erők oldalára
állítani azt az értelmiséget, hi-
vatalnokait, amely a muh-
ban a reakció érdekében dolgo-
zott? E nehéz probléma megvi-
láztatására a Szovjetunió kiala-
kulásának első éveiből vesz
példát, ahol a forradalom győ-
zelme után szintén felvetődött
ez a kérdés. Lendületesen is-
merteti a szovjet értelmiség ki-
alakulását és részvételét a so-
cializmus felépítésében és a tu-
domány és technika szerepét a
szocializmus öt éves tervében. Ber-
zeviczy Gizella, tanulmánya ér-
dekes olvasmány és tanulságos
írás.

Alexej Tolsztoj: A szanta her-
ceg.

* (Uj Magyar könyvtár.)

Alexej Tolsztoj, a szovjet ér-
telmiség íróját, eddig, mint a
nagy társadalmi átalakulások
festőjét ismertük, aki többköté-
tes műveiben mutatta be az
orosz mult és jelen életét. A
szanta herceg című kötet há-
rom kisregényét tartalmazza.
Sok hasonlóságot vélünk felfe-
dezni Alexej Tolsztoj és Krudy
Gyula között. Mindketten a ha-
nyatló nemesi társadalom krö-
nikásai, különösen prózáiról, de
prózájukon áttör az igazi líri-
kus, az őszinte érzésű költő.
Alexej Tolsztoj azonban követ-
kezőlegesebb és progresszívebb
gondolkodású író volt, mint
Krudy, mert ő nem elégedett
meg a hanyatlás egyszerű be-
mutatásával, hanem az olva-
sónak figyelmét arra is felhí-
vta, hogy a régi gazdasági és po-
litikai rendszerben nemcsak az
elnyomott és kizsákmányolt
munkások nem tudnak élni, ha-
nem maguk a nemesek sem, le-
hát elérkezett a nagy társadalmi
átalakulásnak az ideje.

GERVAI SÁNDOR

Zsidó Világkongresszus Magyarországi Tagozata

(Budapest, V., Wekerle Sándor-u. 7.)

Az alant felsorolt személyek iránt külföldről érdeklődés érkezett.
Kérünk mindenkit, aki nevezetlekről felvilágosítást adhat, közölni
azt hivatalunkkal (V., Wekerle Sándor-utca 7 sz., telefon: 186-009)
szombat és vasárnap kivételével délelőtt 9—1 óra között.

Sorrend: a címzett neve, külföldről megadott lakcím.

Klein Iona, Opera-ut., II. 3.
Grünfeld Hugó, 1922, Mező-
kövácsháza.
Hellerné Fiszman Regina,
28 éves, Radom.
Herzog Pál, 1913, Újpest.
1946-ban Kaukázusban látták.
Simon Jacob, pék.
Weisz Ármán, 1901, Hajduböszö-
ny, 1943-ban Oroszországban volt.
Adlerné Katz Róza, 25 éves,
Dombrád. Füzilac-ban volt.
Epstein Anka, 1920, Lengyel,
Grodno.
Farkas Jaki, 1926, Admont,
D. P.-lágér.
Tevlovitz Dávid, 1880, Ternova,
Huszta.
Stanber Rozália, 1932, Bpest,
Klauzál-utca 30.
Jacubovics Rozália, 1927,
Tlaccva, október elején jött
Budapestre.
Vulkán Lina, José és Hilda,
Oswiecim, Bpest, Kígyó-u. 4.
Cesko Mária, 40 éves, Buda-
pest, Kígyó-utca 4.
Dr. Vas Frigyes, 50 éves, Buda-
pest, Károly-körút 3.
Rosenzweig Edmund, 40 éves,
Lwow, 1939-ben jött Bpestre.

Herner Salamon, 1909, Reschov,
1946-ban Magyarországon volt.
Indig Ignác, 1923, Ebensee.
Leicht Róza, Vilmos, Hirschné,
Leicht Erzsébet, Ferenc Flóra,
Endre és John, Bpest, Jókai-
utca 6.
Guittenberg Regina, Dezső és
Étel, Budapest Garai-u. 11.
Goodmann Feigenbaum Sára,
Fritz és Mária, Dob-utca 84.
Wohl Ella, 22 éves, Miskolc.
Blum Ernesztin, 1917, II. 1.
Budapest.
Mark József, Józsefné és Tibor,
Gr. Halas-utca 54.
Krausz Sándor, Győr, kb. 36
éves, 1946-ban Bpestben volt.
Goldschild Jenőné és Magda,
Huszta.
Brandt Lili, 22 éves, Lichten-
wörthben volt.
Jochimovics Hirsch Dávid és
Hanna, Budapest.
Horovitzné Ajzen Hinda, koz-
metikus.
Thaumanné Gál Laura, 1879,
Bécs, Csepel.
Szántó Bertalan és felesége
Gizella, Bleyer Zseni és Lóli
György, Bpest Bokor-utca 4.

Wertheim Jenőné, sz. Stern
Rozália, kb. 26 éves, Mun-
kács vagy Budapest.
Hoffmanné vagy Hoffmanné
Adél, 1890, Hagos Pál címén,
Sziget-utca 29.
Kálmán Géza, anyja Leinert M.,
1911, Szigetvár-utca 23.
Weisz Jenő, 1887, Budapest,
valószínű.
Szabó Frigyes Pestszentlőrinc.
Poppertné sz. Gesztner Katalin,
1908, Pozsony, Andrássy-ut
12/b.
Kohn Lujza, Andrássy-ut 9.
Eckstein Emma, 73 éves,
Liliom-utca 14.
Brauer Olga, 48 éves, Lónyai-u.
Dr. Wessely János orvos,
Nagy János-utca.
Köszegi Pál volt cipész, jelen-
leg ékszerész, Erzsébet-körút.
Strasser, rőfös és selyemkeres-
kedő, Erzsébet-körút.
Weisz Győzőné és leánya Erzsé-
bet, Lashovecky Lovas Sándor,
30 éves, Baross-utca.
Reismann Miklós.
Dr. Juhász Elemér ügyvéd és
gyermekorvos, Vigyázó F.-u. 2.
Korn Ella, 17 éves, Mármaros
megye.
Farkas Oszkár, Mármaros m.

„A zsidó történelem és értelmezése”

A magyarországi Agudat Jisz-
rael „Jesurun-sorozatát”-nak első
füzeteként látott napvilágot Mose
Auerbach „A zsidó történelem
és értelmezése” című értekezése.
A szerző, a vallásos idealizmus
híve s tanulmányait ebben a
szellemben írta meg. A zsidó
történelem virágoskertjéből,
amelyet bőven öntözött minden
időben a zsidó vér, a vallás és
kultúra virágaihoz készített
csokrot, amelyet olyan ábitattal
szedegedett össze, mintha Sennót
ünnepe a templomot díszítene
fel vele Isten dicsőségére. Mose
Auerbach történelmi tanulmá-
nyában nem a zsidó népet, ha-
nem Izrael Istenét dicsőíti. Szem-
mével inkább követi a mennyei
tűzszőlő világlátását, mint a
világ csipkebokrának lango-
lását. Az ő hősei nem azok
közül kerülnek ki, akik ügyesen
kezelik a gépfegyvereket, hanem
a tanházak mestereiből és a
templomok papjaiból. Hűdes-
heimer Izrael, rabbi Akiba Éger,
rabbi Mohilever Sámuel, Münch
Mózes, vagy Teitelbaum Mózes
által közel a szívéhez. Proble-
matikájának középpontjában
nem az a zsidó nép áll, amely
a lábát a földön, e világon
akarja megvetni, hanem az a
zsidóság, amely a földet rozoga
pallónak tekinti, amely az üdvöt
és örök boldogságot jelentő tui-
világi élethez vezet. Az orthodox
zsidó olvasó Mose Auerbach
népszerűen megfogalmazott ér-
tekezésében, tanulságos és isme-
retközlő, vonzó olvasmányt talál.
(G.—S.)

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. CONTACT porral írt poloskát garanciával, szobánkent
30 Ft-tól. Kórházak, penziók, szállodák karbantartása

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

TISZTA ág, gyönyörű utcán szoba-
ban lakóknak is részére, akik egyenruhá-
t, öltöztetését bírnak, azonnal kiad-
ják. Cím: Károly-ut, 27. I. em. 29.

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

Az önálló Zsidó Állam ideiglenes kormányának első sikere: a haifai győzelem

Az *Uj Élet* hirmagyarázatai hébről-hébre rámutattak arra, hogy a Jisuv tömegei és vezetői számára egyaránt — az UNO csődje és az amerikai árulás után — csupán egyetlen út maradt nyitva, az önálló politika útja. Szinte csodálatos, hogy a kétezer éven keresztül állami szervezethez nélkül élő zsidó nép milyen hamar államalkotó küzdelemre és külső akadályok ellenére milyen hamar szervezte meg még az angolok jelenlétében egész állami gépezetét. Erec Jisraelt sorsát illetően döntő jelenség volt az, amikor a Jisuv belátta, hogy külső tényezőktől nem várhatja

a Zsidó Állam megvalósítását. A rádöbbenés még idejében történt meg, ez adott lehetőséget arra, hogy kellő katonai felkészültséggel fogadják az eseményeket. A megszervezettségnek köszönhető, hogy védelmi háborúból támadásba lendülhetett át a Hagana — támadásba, amelylyel a felosztott Palesztinában a Zsidó Állam területét kívánja biztosítani. A kétezer éves mártíriummal teli galuti zsidó történet egységes korszaka befejeződött. A zsidó nép ismét szabadságharcos nép lett és építi az önálló harmadik Zsidó Államot.

A Hagana győzelme, az angol politika újabb veresége

Erec Jisraeltől ismét mozgámas napokról érkezik hír, ami elsősorban annak tudható be, hogy május 15-e erősen közeli. Az angol kormány addig hangoztatja, hogy május 15-re átadja a mandátumot, amíg nem marad számára lehetőség a visszalépésre és kénytelen lesz hivatalosan valóban visszavonni az UNO-nak a megbízatást, bár ez nem jelenti még a katonai kiűrését az országnak. Nemesak a zsidó nép, az angol kormány is csalódott az UNO-ban — természetesen más szempontból. Az angol kormány úgy képzelte, hogy az UNO segítségével megerősödve kerül vissza a gyarmaltá süllyesztett Palesztinába és végül kénytelen volt azt tapasztalni, hogy elsősorban a Szovjetunló és a keleteurpai népek, valamint a Jewish Agency ügyes diplomáciája következtében az UNO mégsem lett teljes egészében az angol imperializmus kiszolgálója. Ekkor vakmerő lépésre határozták el magukat az angol-szász politika irányítói. Uj UNO ülést hívtak össze. Kiderült azonban, hogy a szervezett tulajdonosan lassan működik. A szervezet tárgyalásainak befolyásolásra Anglia egyszerre elhatározta, hogy Palesztina egyes részeiből kivonja csapatait az az a céllal, hogy a részleges angol kiűrés olyan vérfürdő eredményez, amely hatást gyakorol majd az UNO tagállamaira és azok így fel fogják hatalmazni a jelenlévő angol csapatokat a beavatkozásra. Az események ilyen fordulatával számoló zsidó kormány azonban meggyőztette az angol számításokat. Az angolok kivonulása után nem vérfürdőről érkeznek hírek, hanem a Hagana mindent elsöprő győzelméről. A vilámháború módszereivel végrehajtott Hagana akciók megakadályozták — legalább is egyelőre — a vérfürdő állandósulását.

Az elmúlt két héten egyre több jel mutatott arra, hogy az offenzívába átlépő Hagana — miután megfelelő fegyver és felszerelés-utánpótlást kapott — döntő sikereket ér el. Az offenzíva első eredménye a Tel-Aviv—Jeruzsálemi út felszabadítása volt. Ez egyúttal Jeruzsálem éhségzárjának megszűntét is jelentette. Most már egymásután érkeznek többszáz autóból álló élelmiszerkaravánok a fővárosba. Megható látvány volt, amikor Peszachot megelőző napokon egész Jeruzsálem peszachi életmód bizonyságát karaván megérkezett az óváros kapujához. A zsidók ezzel — vallásos és vallástalanok — körültáncolták az autókat, egybefonódva a karavánt biztosító Hagana katonákkal.

A kibbucok családjának döntő győzelme a mismarhaimeki győzelem volt. Itt a külföldi arab haderők döntő vereséget szenvedtek, amelynek következtében Favzi Kavukzi arab fővezért a kairói arab főparancsnokság leváltotta. A múlt hét folyamán az arabok több kisebb támadást intéztek a haifai zsidónegyedek ellen. A Hagana kémelhárító osztályának tudomására jutott, hogy az angol haderő rövidesen kiűri a várost és az arabok — az angol terveknek megfelelően — a város elfoglalására törekcsenek. A Hagana esüörtők este a Karmel-hegyi állásokból kilindulva rajtaütésszerűen legyezőalakban támadásra indult és egymásután bevette a város különböző stratégiai pontjain felállított arab támaszpontokat és ellenállási létszkeket. A zsidók támadása olyan meglepetésszerűen érte az arabokat, hogy azok jelentéktelenebb ellenállás nélkül adták fel erődményeiket és a kikötő

felé rohantak. A kikötőt ártalmatlanul az angolok még megszállva tartják aból a célból, hogy a Palesztinából kivonuló angol csapatok behajózását biztosítsák. A kikötő területén összecsufolódó arab tömegeket az angolok kis bárkákon a közeli, arab területen lévő, Acco városába szállítják. A legutoljára érkezett jelentések szerint Haifából mintegy tizenötezer arab

A haifai győzelem után tovább folytatja offenzíváját a Hagana

A közelbeli rádióállomásokról felfogott jelentések szerint a Hagana haifai győzelmé az egész arab világot megrázta. A sorozatosan elszenvedett vereségek nyilvánvalóvá tették az arab tömegek előtt, hogy az arab propagandisták valótlan állítottak, amikor a palesztinai zsidóság elsőprécének reményével toborozták a külföldi önkénteseket. A nem-palesztinai arab hadseregek megpróbáltatásai azonban még nem érték véget.

Hírek érkeznek az Irgun Zvai Leuminek a Hagana által nem helyeselt nagy támadásáról Jaffa ellen. A jelentések szerint az Irgun, mintegy három ezer emberrel jól előkészített offenzívát indított a szinte teljesen arab lakosságú város ellen. A legutolsó jelentés szerint a zsidó előnyomulást egyelőre a Jaffába tengeri úton szállított angol katonaság állította meg. Ugyanekkor megindult a minden bizonnyal legdöntőbb jelentőségű jeruzsálemi esata is. Az óráról-órára érkező újabb jelentésekből még nem lehet világosan látni, a csata méreteit és alakulását, de már megállapítható, hogy a Hagana itt is, akárcsak Haifában az angolok, részleges kivonulásával támasztott vácuumot akarja betölteni és megakadályozza az arabokat előnyös állások kiépítésében. A Hagana már Jeruzsálemben is jelentékeny területet foglalt el az arab negyedekből, valamint megszállta azokat a középületeket, amelyeket az angolok elhagytak. Ugyanígy birtokba vett számos katonai kiképzőtábor és repülőteret, amelyekből az angolok

menekült el és ezzel a Zsidó Állam területét elhagyó arabok száma 100.000 főre emelkedett. Ezeknek az araboknak nem azért kellett ehmenniük, mert a Zsidó Állam nem tűrte meg az arabok jelenlétét, — hiszen így is többszáz ezren maradtak vissza, — hanem azért, mert az UNO-val szembehelyezkedő arab vezetők hazugságokkal árasztották el az arab tömegeket a zsidó szándékokat illetően, részben pedig korábbi fasiszta magatartásuk következtében nem érezték magukat biztonságban a szocialista Zsidó Államban.

Ugyanekkor kivonultak. Meg nem erősített jelentések szerint az Arab Légio körülzárt Lydda nemzetközi jellegű repülőterét az Ország legnagyobb légi kikötőjét. Az állandóan érkező jelentésekből mindenesetre világosan látható, hogy a Jisuv előre elkészített terve szerint készült a május 15-e körül bekövetkező eseményekre és az UNO tárgyalásaitól, vagy esetleges döntésétől teljesen függetlenül a maga erejéből hajtott végre az állam felállítását. Nem kétséges, hogy a majdan megbékélt népek békés szervezetében nagyobb tekintélye lesz a szabadságát küzdelemmel és önfeláldozással megszerzett zsidó népeknek, mintha önállóságát más államok jóindulatának köszönhetné volna.

A részlegesen kivonuló angolok számos közintézmény működését szüntették be. A cionista nagyválasztmány határozata alapján működésében meg erősített zsidó kormány azonban felhívást intézett a közintézmények zsidó alkalmazottaihoz, hogy azok minden angol intézkedéssel szemben maradjanak helyükön és biztosítsák az épületeket, gépeket, műszereket. Ennek látható eredménye már Budapestre is elért egy Nahariából keltezt levél postabegyűzőjén. A megszünt angol postaszolgálat helyett az ideiglenes héber körbélyegző mutatja, hogy a postát Naharia területén a zsidók vették át és működését biztosították. Az új zsidó kormány egyik első intézkedése a háború továbbfolytatását biztosító belső kölesön kibontakozott.

A várható arab ellenintézkedések

A palesztinai fekete napok az arab vezetőket sürgős tanácskozásra készítették. A tárgyalásokat részben Kairóban, részben Transzjordánia fővárosában tartották. Ugyanakkor csapatösszevonásokat hajtottak végre Szíria határára. A közelbeli politikai megfigyelők nem tartják valószínűnek, hogy

frontális ellentámadással feleljenek az arabok a Hagana offenzívájára. A különböző csapatösszevonások még mindig csak a szöványosan megszervezett arab erők központosítását jelentik, mert ezek nem elegendők a teljes erejében kibontakozó Hagana Jegyzéséhez. E tekintetben figyelemreméltó Azam pasának, az Arab Liga egyik vezetőjének egy újságról előt tett kijelentése. Szerinte elképzelhető, hogy a jól felszerelt és kiképzett Hagana javával szemben a különböző

Minden igénynek megfelelő

kész síremlékek nagy választékban — olcsó áron
Boros József, Dob-u. 2

Államokból összegyűjtött és általában nem a reguláris katonaságból kikerülő arab erők elégtelennek fognak bizonyulni. Ez azonban szerinte nem jelenti azt, hogy az arabok végleg fel fogják adni a Palesztinaiért folyó harcot, hanem azt, háborus hadviselés jellegéből a felmorzsolás vonalára viszik át. Ha az arab haderők nem is lesznek alkalmasak arra, hogy nyílt háboruban verjék meg a zsidókat, kiképzésük lehetővé teszi, hogy ha kell éveken át nyugtalanítsák a Jisuvot és lehetetlenné tegyék a békés életre való áttérést Palesztinában. Így egyenként fogják felmorzsolni, Izzam pasa szerint, a zsidó településeket, valamint a zsidók idegeit. Az eddigi események azonban nem támasztják alá Izzam pasa véleményét, mert a Hagana egyetlen kibbucot sem

adott fel és a Jisuv idegeit sem viselték meg az események. Sokkal valószínűbb azonban, hogy a problémát Transzjordánia fejedelme, Abdullah fogja megoldani. — Látszólag a többi arab állam beleegyezésével, valójában azonban azok ellen. — Igen könnyen lehetséges, hogy Abdullah egy napon a Közel-Kelet legjobban képzett arab hadseregével, az angol fegyverekkel ellátott és angol kiképzésben részesült 10.000 fős transzjordániai légiónal bevonul a zsidók által meg nem szállt arab területekre és a palesztinai arab államot saját birodalmához csatolva a maga részéről is megvalósítja Palesztina felosztását. Abdullah korábbi megnyilatkozásai, valamint az e héten fővárosában tartott tanácskozások ezt az utóbbi megoldást teszik valószínűvé.

A Szovjetunió meghíusította az angolszász államok palesztinai terveit

Miközben Palesztinában az eseményeket az érdekelt felek saját erejükből alakítják, az UNO Bizottsági Tanácsa nevenségesen ható jogi kérdésekről vitatkozik a fegyverszünet létrehozásával kapcsolatban. A fegyverszüneti határozat minden egyes szavát külön albizottságok mérik le, miközben Palesztinában döntő szakaszába lépett a háború. Az Egyesült Nemzetek szervezetében, illetőleg annak legfontosabb alosztályában a politikai bizottságban hívós fogadlatásra talált nemcsak az amerikai gyámsági javaslat, hanem a Teljes Ülés új összehívásának pusztá ténye is. Sokan érthetetlennek találták, miért van szükség új UNO döntésre, ha annak végrehajtásához, ugyancsak nemzetközi haderő kell. A politikai bizottságban vasárnap este az atombomba robbanásának hatásával egyenértékű esemény történt. A Szovjetunió megnevezte megbízottját a gyámsági tanácsban. A Szovjetunió ezzel a

lépésével teljesen áthúzta az angolszászok számításait, akik a gyámsági bizottságtól eddig tartózkodó Oroszország magatartására építve, a saját koncepciókat tekintették Palesztinát és azt a gyámsági javaslat keretében valójában angolszász gyarmattá akarták lesüllyeszteni. Az új szovjet-lépcs következtében nem valószínű, hogy az angolszász államok kitarának majd a gyámsági javaslat mellett. Az új fordulat politikailag szétzúzta az amerikai terveket és éppen olyan mértékben járult hozzá a palesztinai önálló Zsidó Állam létrehozásához a politikai arénában, mint ahogy a Hagana harcossai a harcerekben. Az UNO Palesztina tanácskozásai így most vagy végnélkül elhúzódnak és az eredménytelenségbe fulladnak, vagy pedig olyan határozattal végződnek, amely a zsidó nép igényeit és jogait tekintetbe veszi. Ennek biztosítéka a Szovjetunió jelenléte.

tartására mód adódik. Bevinna, szerda este, fontos bejelentésre készül az angol alsóházban Palesztináról. — Lake Successben a politikai bizottságban megtörtént az első szavazás a gyámsági javaslatról. Az eredmény: 33-an szavaztak a javaslat mellett, 7-en ellene, 7-en tartózkodtak a szavazástól. A londoni rádió munkatársának megállapítása szerint ez a gyámsági javaslatnak nincs sok reménye a kétharmados többségre.

(GELLÉRT)

Széder esték a Pesti Izr. hitközség iskoláiban

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság anyagi támogatásával a Pesti Izr. Hitközség különböző iskoláiban jóllátogatott, nagyszerű Széder estéket tartottak. Az ünnepségeken megjelent a Pesti Izr. Hitközség vezetősége is, élén Stöckler Lajos elnökkel és Domonkos Miksa ügyvezetővel.

A leánygimnáziumban, az Abonyi-utcai leányiskolák, valamint a leánygimnázium tagozat 270 tanulója és a teljes tanári testület vett részt az ünnepségen; a két Wesselényi-utcai iskola 190 személyes, a gépipari középiskola 70 személyes, a Szt. Domonkos-utcai fiú általános iskola 80 személyes Széder rendezett tanulói és tanári kara számára.

A tradicionális szellemben megtartott és az előirásoknak minden tekintetben megfelelő Széder-esték ismét bizonyosságot szolgáltattak a zsidó iskolák vallásos nevelésének eredményességéről — és egyben sokat el nem felejthető élményt jelentettek a résztvevőknek. Az ünnepségek szellemi és technikai előkészítését mindenütt az iskolák tanárai vállalták és ez magyarázza a Széder-esték magas színvonalát és sima lebonyolítását.

Ifjúsági széder

A Pesti Izr. Hitközség vallás-oktatási ügyosztálya a hatáskörébe tartozó állami, városi más felekezeti iskolák tanulói, valamint az ugyancsak irányítása alatt álló napközi otthonok növendékei részére pénteken és szombaton 15 helyen széder rendezett.

Csak 1300 olyan gyermek — persze az oktatási ügyosztály tanítványain kívül — kapta meg a széder-est élményét, akiknek nincs módjukban ebben részesülni a szülői asztalnál.

A zsidó közélet vezetői szívesen tapasztalták annak a munkának eredményét, amelyet tanítók, tanárok és más lelkész zsidó emberek végeztek a széder siker érdekében. Az a látvány, amelyet a széder előbeszélését recitáló, daloló éneklő gyermekcsereg nyújtott, bizakodással töltötte el minden szemlélőt a magyar zsidóság jövőjét illetően.

Az erkölcsi hozzájárulással bőven áldozókat kívülről, hálás köszönet illeti meg azokat is, akik anyagi eszközökkel segítettek: az Országos Zsidó Segítő Bizottság, a Pesti Izr. Hitközség és a körzettek elnökségei.

A Keren Hajeszd (Zsidó Országépítő Alap) hirei:

A Keren Hajeszd eddig három héber hangosfilmet mutatott be Magyarországon, amelyek az épülő országot mutatják be munkájában és örömeiben: „Tekints hazá vándor, Ház a pusztában, Tel-Aviv, a zsidó város.” A filmeket a közönség igen nagy érdeklődéssel nézte végig. Mindhárom film legutóbb a VII. belső templomkörzetnek a hitközségi diszteremben tartott rendezvényén került bemutatásra, ahol dr. Váradi Jenő körzeti elnök és a helyi Keren Hajeszd körzeti elnöke tartott megnyitót. Ezután Kemény Zoltán mérnök, a Keren Hajeszd országos bizottságának tagja beszélt a Keren Hajeszd célkitűzéseiről és feladatairól. Utána Ing. M. N. Nossin, a Keren Hajeszd jeruzsálemi főirodájának kiküldöttje vázolta az errec-jisraeli helyzetet és a Keren Hajeszd magyarországi munkáját.

SZOBALÉANYT, munkakönyvet, újranyírt, keres Elnak szanatórium. Alkotmány-u. 4. Bemutatók: csak reggel 8-9 között.

TELJESEN egyedülálló nő vagyok. Házvezetőnek, (má fogok) vagy gyermek mellé ajánlom. Deákhegyi Marcell, József-krt 31/b. IV. 2A.

Gyermekek sétáltatását délután 3-6-ig vállalom. Krausz, Veres Pálné-u. 16. II. 7.

UTAZIK? használj BŐRÖND nőt- és akta-TÁSKA nagy választékban
Javítást, alakítást, hozott anyagból munkát gyorsan és olcsón készítek bőrdoboz. Saját műhely. Népszínház-utca 21.
Telefon: 135-033 Szombaton zárva

SIRKŐ LÖWY-nél BUDÁN
II. Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak!

Lapárta után érkezett Transzjordánia nem üzent hadat a Zsidó Államnak Folytatódik a zsidó előnyomulás Jaffában

Szerdán hajnalban jelentik Jerusálemből:

A nemzetközi sajtó jelentésével ellentétben valótlannak a hír, hogy Transzjordánia hadat üzent a Zsidó Államnak és csapatai már út is léptek a határt. Abdullah jeruzsálemi szóvivője maga cáfolta meg ezt a hírt. A Jewish Agency képviselője azonban tud olyan tervről, amely szerint Abdullah Jerusálemben királlyá szeretné koronáztatni magát. Az egyébként is arab Jerikót a

palesztinai kormány rendelkezésére álló arab csapatok szállták meg.

Az Irgun jaffai előnyomulása tovább tart; már a város közepe felé törnek a csapatok.

Az UNO gyámsági tanácsa francia javaslatra jeruzsálemi fegyverszünetről tárgyal — eredménytelenül. Az angol gyarmatügyi miniszter igyekszik úgy befolyásolni a tanácskozásokat, hogy angol csapatok további palesztinai

HIREK

Azon előfizetőink részére,

akiknek előfizetése április végével lejárt, jelen számunkhoz póslal befizetési lapot mellékelünk, előfizetésük megújítása céljából.

Az UJ ELET
Kiadóhivatala.

Az IMIT propaganda-bizottságának megalakulása. Április 15-én tartotta meg az IMIT propaganda-bizottsága alakuló ülését dr. Szemere Samu elnöklétével. Dr. Bernáth Miklós, Délej László, Domonkos Miksa, Fischer Ödön, Nagy László, dr. Naményi Ernő, dr. Schwarcz Benjámin, Schwarcz Jenő és dr. Scheiber Sándor hozzászólásai tisztázták az IMIT propagandájának célját és eszközeit, amelynek lehetővé szeretnék tenni az IMIT legközelebbi tervei megvalósítását: a Szontirás új kiadását és a nagyhatásonyú Évkönyv megjelenését. Mindehhez a magyar zsidóság anyagi és szellemi támogatására van szükség. Kíváncsok voltak, ha minél nagyobb számban lépnek be hitközségek és magánosok az IMIT tagjai közé.

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemén, a IV. kerületi helyi városi körzet közreműködésével, május 6-án, csütörtök este, 7/27 órákor, dr. Szabócsi Bence „A zsidó zene és Azista zeneje” címmel tart előadást. Megnyitót mond dr. Lissauer Dezsőné.

„A svéd zsidóság a választáson” címmel tart előadást május 8-án, szombat délután 1/26 órákor Gervai Sándor a Pesti Izr. Hitközség Oneg Sabbat rendezéseinek során. Héber dalokat énekel a Pesti Izr. Hitközség VII. kerületi Általános Leányiskola növendékei vallásos körének énekkara, Köves Boldizsárné vezényletével.

Az Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Országos Egyesületének Elnöksége értesíti az összes felekezeti dolgozókat, hogy a közgyűlés technikai okok folytán nem 1948. május 6-án, hanem május 11-én, kedden d. u. 11/6 órákor lesz a Pesti Izr. Hitközség dísztermében, a már ismertett tárgysorozattal.

A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja május 3-iki összejövetelén Klein Miklós lágymanósi rabbi ad elő Mendelssohn-ról. Közreműködik Fejér Sándor hegedűművész. (Fürst Sándor-u. 21/b. d. u. 6 óra.)

Az Újságkádó Tisztviselők Nyugdíjgyesülete május 6-án, déli 12 órákor Balafonbogláron, a Nyugdíjgyesület üdülőtelepén leplezi le mártírhalált halt karlarsai tisztelőre emelt emlékművet.

Dr. Komlós Ottó előadása. A deveseri hitközségben Komlós Ottó főrabbi, rabbiképző-intézeti előadó tartott április 21-én A szabadságjogokat zsidó értelmezői címen nagy érdeklődéssel kísért előadást, mely egybegyűjtötte Deveser kislét-számú, de közösségszűrésben értékes zsidóságot.

Szekszárdi Molnár István szerzői estje. A Joint Üzemi Kulturbizottsága április 22-én este a Sas-utcai kulturteremben Szekszárdi Molnár István estet rendezett. A bevezető beszédet Szép Ernő mondta, mellátta Szekszárdi Molnár Istvánt, a jeles fiatal költőt, akinek versei és prózája figyelemre méltó népszerűsége teltek szert. Az esten felléptek: Danka Margit, Bánki Zsuzsa, Simon Zsuzsa, Dékány László, Rutkay Éva, Tenesi Ilédi, zongorán kísérték Sándor Klára és Csató Pál. Nagyon szellemesen konferált Darvas Szilárd.

Május 1-i ünnepélyt rendez a Haszonér Hacoir, Marxista Cionista Pártja, a Borochow Kör szombat este 8 órákor a központi előadóteremben. (Andrássy-ut 89. I.) Előadó: Slomo Ben Szade. Az ünnepély műsorán forradalmi és zsidó munkásmozgalmi versek és dalok szerepelnek.

Három munkaszolgálatos. A hajduböszörményi izraelita temetőben három munkaszolgálatos van eltemetve. Katona Gábor 1924. évben született, mérnökjelölt, Geller István, személyi adatai ismeretlenek és Reissner Ljanc munkás, vagy margittai születésű munkaszolgálatos, akik 1944 augusztus 21-én, légitámadás áldozatai lettek. Századszámuk 101/301.

Gervai Sándor előadása Szolnokon. A Szolnoki Izraelita Hitközség kulturtermében csütörtökön este „A skandináv zsidóság háborúban és békében”

címmel tartott előadást Gervai Sándor. Előadásában ismerlette a Zsidó Világkongresszus munkáját a dán zsidók megmentése érdekében, vázolta a zsidóság elhelyezkedését a svéd társadalmi, gazdasági és politikai életben és ismerte a svéd zsidóság egyes vezetőinek fontos tevékenységét a deportáltaknak Svédországba való hozatala érdekében. Dicker Zsuzsi zsidó költők verseiből szavalt nagy sikerrel. A kultúrest dr. Singer Ödön-zárószavaival ért véget.

Kertész József könyvnyomdász ünnepése Karcagon. Felemelő keltős ünnepség színhelye volt Karcag, április 18-án. Kertész József országosnevű nyomdász, aki a vezető tudományos intézmények kiadványainak készítője volt évtizedeken keresztül, ünnepelte házasságának ötvenedik és nyomdász-munkásságának hatvanadik évfordulóját. A templomban, ahol megjelent a polgármester, a városi hatóságok, a megmaradt karcagi zsidóság csaknem egésze és a nagy kiterjedtségi Kertész-család. Dr. Scheiber Sándor, az Orsz. Rabbiképző Intézet professzora plasztikus képet festett Kertész József közéleti működéséről, nyomdász pályájáról, zsidóságról és példamutató családi életéről. Spitzer Vilmos karcagi főként művészi éneke emelte a felejthetetlen ünnepély fényét. Az ünnepi ebédet a hitközség nevében Fodor László elnök, a hitközségi alkalmazottak nevében Grosz József, a nyomdai munkások nevében Schwarcz Pál, a gyermekei nevében dr. Kertész Sándor, a M. Cionista Szövetség alelnöke és Roth Ferenc köszöntötték az ünnepeltet.

A Szolnoki Zsidó Nőegylet április 18-án nagyszerű műsoros-estet rendezett, amelynek listája jövedelmét a Debreceni Zsidó Gyermekotthonban nevelkedő szolnoki gyermekek pénzai felruházására fordított. A műsor kiemelkedő részei: a szolnoki Filharmonikusok vonósnégyese vendégzereplése, Meziriczky Mária, Chinovina Mária, Varga József vendégek és Kormos Jenő művészi előadása. Tabák Mária énekszáma, akit kifinomult zenekulturával kísért Kalmár György. Nagy sikerrel szavalt Kovács Lászlóné, megnyitóbeszédet mondott László Bálintné a nőegylet ü. v. elnöke, konferált Vidor Jenő. A szokásaitól eltérőleg most nem a főrabbi, hanem neje, dr. Singer Ödön tartotta a műsor zárószavát. Renakívül szellemes rögzítését a közönség frenetikus tapsviharral jutalmazta.

Az Országos Rabbiképző Intézetben (Pérkocsis-utca 2.) május 1-én, szombaton délelőtt 9 órákor ünnepi imával egybekötött istentisztelet lesz. A hit-szónoklatot Barta János rabbi-jelölt tartja.

A legszebb peszachi ajándék

egy valódi HARAB villanyönborotva készülék.

Kapható minden jobb drogeria, állászeriár, elektromos szaküzletben és kácsi szaküzletben. Ha valahol nem volna, úgy forduljon a képviselőhöz: Kosztolitz és Társa, Budapest, V., Sas-utca 11.

Agyneműket is készít az

INGKLINIKÁ

Hivatkozásra 10% engedm. Szentkirályi-utca 2. (Rákóczi-utca) Műsz. öv. üzlete

Pásztor Béla:

„Bábuk és Halottak”

verseskötele most jelent meg Minden könyvkereskedésben kapható. Ár: 20 Forint.

Kétszobás szeparált lakrész

Gördőszoba és konyha használatlalt csöndes, nyugodt helyen. Kiadó. Telefon: 381-196.

Mátrafüreden üdüljön,

nyaraljon az elismert Schwarcz orv. kóser penziónban. Olcsó előjezőni árnk. Telefon 6.

GYERMEKSZERETŐ, megbízható urino ajánlkozik 2-5 éveshez felnapra. Nefelejts-u. 40. I. 1

Gyermek mellé

ehelyezkednek felnapra hat éves gyermekekkel. Polgárné, Ká József-u. 49

TISZTA bútorozott szoba egy vagy két szobával, magányos ideérti kiadó. Bútorok elkészít. Bővebbet Damjanich-u. 32. Gyűm. csüdt.

Vevőkörrel, helységgel rendelkezővel társulna franciaszabó „Mestervizsgázott” eligére a kiadóba.

Amerikai mély, luxus gyerekkocsi eladó. Telefon: 221-357.

Keresek 9-11 éves kislányaim mellé jóházból való orthodox leányt,

ha szeretnék, hogy velük foglalkozhasson, a jószáshoz is. Tel. Csaklakoznak leánytjuk. Tízévi beszéd elavított. Kósn. nyerselovár. Balassagyarmat.

Fialat asztalosmester nagy ismeret-szavak némi pénzrel rendelkezés társulna. „Szakmai és lehet” jelvény a kiadóvalakiból.

Shantung kosztümök, nyári ruhák, ballonkabátok szakszerű tisztítása és impregnálása

BALOG GYÖRGY kélmefestő, vegytisztító Andrassy-ut 33. Nagymező-utcai oldalán. Telefon: 221-120.

Sirkövek, emléklapok vésése olcsón Faragó Fridmann Sándor Nagydiófa-u. 34. Szombaton zárva

— A Dohány-utcai templom udvarán április 18-án tartott varsói góttó hőseinek emléktábla avatását a Hasomér Ilcair mozgalom egyedül rendezte, abban a Lengyel Depontált Zsidók Szövetsége nem vett részt.

— Házasság. Roth Ilona (Mad) György Sándor (Miskolc) május hó 9-én 1 órakor a miskolci Káziuczy-utcai templomban tartják esküvőjüket. (Mindkét külön értesítés helyett.)

— Eljegyzés. Nebenzahl Erika (Hajdusámson), Engel József (Nyírabony) jegyesek.

— Széder a Szenes Anikó Leányotthonban. Megható ünnepség keretében ülték meg a Budai Nőegylet feldíszített nagytermében a Szenes Anikó Leányotthonban a Széder-estét. A 72 résztvevő és az Otthon 68 árva növendéke, — akik zsidó dallamokat adtak elő — áhítatos lélekkel emlékeztek. A széder rendezője Bicskei Jenő, a Budai Chevra elöljárója, a peszachi elbeszélés során az egybegyűltek nevében köszöntötte meg a Joint-nak, hogy módot adott a vallásos élet családi megnyilvánulására azoknak, akik otthonukban nem lehetnek eleget ilyen irányú kötelességüknek. Majd előadta „Peszach ünnepén” című költeményét.

— Nagyszabású közös Széder-estét rendezett a Hasomér Ilcair a Tárogul-utcai gyermekotthon gyönyörűen feldíszített nagytermében. A hosszú fehér asztalok mellett a somérok szárai, kiegészítők és nagyok és a meghívott vendégek foglaltak helyet. A Hasomér Ilcair énekkarának és zenekarának kitűnő számai festették alá a Hagana héber és magyar részleteinek felolvasását. — A Borochov Kör előző este rendezett hasonló közös széderi, mely szintén kitűnően sikerült és nagy érdeklődés közepette zajlott le.

— Eredeti felvételek a varsói gettó lázadásáról, láthatók a Hasomér Ilcair most érkezett filmjében, amely rövidesen bemutatásra kerül. A bemutató iránt érdeklődni lehet a Borochov Kör titkárságán, Andrassy-ut 89. I.

39 éves önálló vidéki női szabó elismert szakember, NŐSÜLNE. Csinos szakmabeli előnyben. Teljes című leveleket „Korrekt 4763” jel. a kiadóba

HÁZVEZETŐNŐT KERESÉK ortodox kőser háztartásomba. Adler Izidor, Nógrádbercel.

Schulz Jenő cég
Órárszerelő (Órájavító)
VII., Wesselényi-u. 6., a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és órárszerelő
TÉTEL! Tel.: 422-345. ELADÁS!

ZSIDÓ URIKÖRÖK legmegbízhatóbb házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdővár 8. sz. 2.
Telefon: 221-349.

28 éves, csinos,

dolgozó uriaszony, musz. özvegy, lakással, intelligens komoly férjet keres. „Első klsérlet.”

CSINOS, intelligens, harmat-éves, hozomány és apaszszal rendelkező uriaszony két-két éves, ragyogó szép kislány édesapát keres. „Jövedelemmel bíró Intellektuál 4758” jellegére a kiadóba.

Igen csinos barna, 160 magas, kereskedő leánya, 28 éves, férjhezmenne némi hozománnyal. „Videket szerető” jel. a kiadóba.

AMERIKAI állampolgárnő férjhez menne

szolid iparoshoz 38—42-ig. kit magával vinne Amerikába. „USA” jellegére a kiadóba.

40 éves borkereskedő

elvenne önálló kereséssel és lakással bíró 30—35 év körüli csinos nőt. „Meleg otthon 4744” jellegére a kiadóba.

A VAC HIREI

Dáclista Zoltán múlt hét szerdán tartotta meg a Budapesti Magyar Könyvtárban az első hazai könyvtári szakkonferenciát. A konferencia célja az volt, hogy a hazai könyvtári szakemberek között a hazai könyvtári életet a legújabb információkkal és a legújabb tendenciákkal ismerjék meg. A konferencia első napján a hazai könyvtári életet ismertették meg, majd a hazai könyvtári életet a legújabb információkkal és a legújabb tendenciákkal ismerjék meg.

A Vac május 5-én este félhétkor tartja — zárt helyiségben — utolsó konferenciáját, melynek legérdekesebb része Gulyás László, a VASAS fociklubjának elnöke előadása lesz.

Külföldi turné című asztalját elmozdított és tapasztalatokat adja elő.

A HAPOEL M. S. E. hírel

ATLETIKA. Az 1948-as év első országos ifjúsági kezdő pályaversenyét rendezték meg I. hó 25-én, reggel 8 órakor, a Budapesti Diáksportban. Csak 170 résztvevővel. Az Előre, FTC, Postás, BMTK, Török és ÚTE, valamint az előzőekben versenyeken szereplő fiatal HAPOEL atlétáival folyt le a verseny, mely nem várt szép eredményeket hozott. Főképpen a HAPOEL atlétái részéről. 12 versenyszám közül az elsőben bemutatkozó HAPOEL két első, két második és két harmadik helyezést ért el. Férfi mezőnyben: 1. Lichtenstein HAPOEL, 2. Révész HAPOEL, 400 m. síkfutás: 3. Glück HAPOEL. Női mezőnyben: 2. Fischer HAPOEL. Női súlylökés: 1. Gál HAPOEL, 3. Molnár HAPOEL. Ezenkívül még igen sok számban 4. és 6. helyezést értünk el.

Valentin sirkőüzem Alapítva 1898

Üzem és raktár: X., Sirkéri-u. 29. (Új köztemetőnél). MODERN MÁRVÁNYOK, MŰKÖVEK, MECÉVÉK nagy választékban, legolcsóbban. Szombaton zárva

A zsinagóga naptára

Április 20, csütörtök: Niszán 30 (félünnep); péntek: 21 Pes-

zach 7. napja; szombat: 22 (Peszach 8. napja, Márkir); vasárnap: 23; hétfő: 24; kedd: 25; szerda: 26; csütörtök: 27.

Imaidők

	Dohány	Rum-bach	Ref-ben	Csaky	Dósa	Nagyf.	Páva	Zugló	Füvár	László
Peszach VII. este (csütörtök)	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
VII. reggel (péntek)	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
VII. délelőtt (péntek)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
VIII. este (péntek)	7/8	7/8	7/8	7/8	7/8	7/8	7/8	7/8	7/8	7/8
VIII. reggel (márkir)	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
VIII. d. e. (márkir)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
VIII. dél (márkir)	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1
VIII. délután	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8

Ünnep kimenetele: 8:45

Hétköznap reggel: 7:00, este: 7:00, 7:00, 7:00, 7:00, 7:00, 7:00, 7:00, 7:00, 7:00, 7:00

— Budai istentiszteletek. Április 29, erev s VII. sel Peszach este 7 órakor; április 30, Peszach VII. délelőtt 10 órakor; április 30 Peszach este 7 órakor május 1, Peszach VIII. (Márkir) reggel 6 órakor, délelőtt 10 órakor. Hétköznap reggel 7/8 órakor (Tórai olvasó napokon 7 órakor). A II., Torockó-u. 6/b. sz. alatti imaházban szombaton

reggel 7/8 órakor. Istentiszteletek helye: III., Kunfi Zsigmond-utca 49; XI., Bocskai-ut 37; II., Torockó-utca 6/b. (péntek és ünnep előestéjén, szombaton II., Fő-utca 12) péntek este és ünnep előestéjén).

Obudai istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 7.30, szombaton délelőtt 9 órakor.

Társasági legdiszkrétebb házasságközvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Amerikából érkező hölgyek közül, megismerkedne házasság céljából 41 éves uriember. „Intellektuál szakma” jellegére a kiadóba.

Deportált özvegye élettársat keres

jól jövedelmező könyvkötő műhelyem, főbérleti lakásom van. 55—62-ig jellegére a kiadóba.

53 ÉVES, érettségizett, némi tőkével, rendelkező, zeneértő, nőtlen uriember nőülne, esetleg beücsölne. Jelige „Állagon-felül” Boros hirdetőbe, Andrassy-ut 54.

Élettársát keresi

csinos, 35 éves, hozománnyal rendelkező leány „Videki boldog otthon 35” jellegére a kiadóba.

Egyedül maradt,

magas fiatalember, 25 hold földdel, több házasság, ismeretség hiányában, ezután keresi olyan leány ismerettségét házasság céljából, kinek üzlete vagy hozománya van. „Otthon 25” jellegére a kiadóba.

DAVIDOVICSNÉ

házasságközvetítő irodája
Erzsébet-körút 35., III. 12. dől-
után 4-től, komoly, előkelő
megbízások.

FÉRJHEZ ADNÁM huszonegy éves hugomat, csinos, házasság nevelő, közpénzhozománnyal, esetleg üzlettel és háziapjának. „Dunántúliak” jellegére a kiadóba.

45 ÉVES magányos vörösdő férjhez menne

jobb emberhez. Gyermek nem akadály. 50—55-ig. „Lakás van 4752” jellegére a kiadóba.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-utca 12. — Telefon: 433-930.
Kiadóhataladon:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA
Felolós szerkesztő és felolós kiadó:
ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem tér-
zünk meg s visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

**Előfizetési díjak: egy hó-
napra 5 Ft, negyedévre 15 Ft,
félre 30 Ft, egész évre 60 Ft.**

Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.

Postatakarékpénztári csekk-
számla: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műin-
tezet Rt. körberőgépén.
Budapest, VII., Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal